

มาตรการทางกฎหมายเพื่อรองรับอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติ หรือการลงโทษอื่นที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรมหรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี

LEGAL MEASURES TO SUPPORT THE CONVENTION AGAINST AND OTHER CRUEL INHUMAN OR DEGRADING TREATMENT OR PUNISHMENT

ปรัชญา กระมลนิตธรรม¹ สุขสมัย สุทธิบัติ²

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องมาตรการทางกฎหมายเพื่อรองรับอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรมหรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรีมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา (1) หลักการความเป็นมา และมาตรการที่บัญญัติในอนุสัญญา(2) ศึกษาเปรียบเทียบมาตรการทางกฎหมายเพื่อรองรับอนุสัญญาของประเทศไทยกับต่างประเทศ (3) เสนอแนะแนวทางแก้ไขมาตรการกฎหมายของประเทศไทยเพื่อรองรับกับอนุสัญญาดังกล่าว โดยใช้วิธีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพศึกษาจากเอกสารทางวิชาการงานวิจัยต่างๆ และเก็บข้อมูลภาคสนามโดยการสัมภาษณ์เจาะลึกจากผู้ทรงคุณวุฒิ

ผลการวิจัย พบว่า อนุสัญญา มีโครงสร้างของเนื้อหาที่ครอบคลุมถึงหลักการและพันธกรณีข้อผูกพันของรัฐภาคีทั้งภาคสารและวิธีบัญญัติ วัตถุประสงค์ มุ่งเน้นในการป้องกัน และลงโทษต่อการกระทำทรมาน ซึ่งกระทำโดยเจ้าพนักงานรัฐ หรือบุคคลอื่นที่กระทำในนามของเจ้าพนักงานหรือการยุยง หรือโดยความยินยอม หรือรู้เห็นเป็นใจของเจ้าพนักงานรัฐ หรือบุคคลที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่แทน และยังคงครอบคลุมถึงการปฏิบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย, ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี รัฐภาคีบัญญัติต้องบัญญัติกฎหมายให้สอดคล้องเพื่อให้อนุสัญญามีผลบังคับใช้อย่างเป็นรูปธรรม ประเทศไทย ปัจจุบันมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการต่อต้านการทรมานมากกว่า 20 ฉบับ และยังพบว่า บทบัญญัติยังไม่สอดคล้องกับอนุสัญญา ดังนั้น หากจะต้องแก้ไขกฎหมายแต่ละฉบับให้สอดคล้องก็จะต้องบัญญัติหลักการเช่นเดียวกันในกฎหมายทุกฉบับ การตราขึ้นเป็นกรณีพิเศษจะมีความเหมาะสมและไม่ซ้ำซ้อนเกินความจำเป็น พระราชบัญญัติที่จะตราขึ้นนั้น ควรมีแนวทาง ดังนี้ ในภาคสารบัญญัติ บัญญัติมาตรการ เช่น กำหนดบทนิยามการทรมาน และบทนิยามอื่น ๆ การไม่อาจอ้างเหตุเกี่ยวกับพฤติการณ์พิเศษใดเพื่อการทรมาน การกำหนดความผิดการทรมาน การพยายาม การสนับสนุน หรือการรู้เห็นเป็นใจ หรือการมีส่วนร่วมการทรมาน การกำหนดบทลงโทษ เช่น กระทำทรมานต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 3 ปี ถึง 20 ปี และปรับเป็นเงินตั้งแต่ห้าหมื่นถึงหนึ่งแสนบาท การกำหนดอายุความ 20 ปี

คำสำคัญ : อนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติ การลงโทษอื่นที่โหดร้าย

¹ โครงการปรัชญาศึกษานิพนธ์ทางสังคมศาสตร์ สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

² คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Abstract

This investigation is Legal Measures to Support the Convention Against and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment is concerned to (1) The principle, background and the measures provided in the convention (2) Comparison of legislative measures to support the convention of the international (3) Suggest the solutions of legal measures to support the convention. Use qualitative research method from various academic research and field trip data collection by in-depth interview the experts as the key informants.

The finding as found that detainees have the structure of the material covers the principles and obligations of stages parties' obligations both the substance and procedure of law. The objective as to focuses on prevention and punish of torture that done by state officials, other person acting on behalf of the officer, the instigator, the consent, the acquiescence of public official, a person assigned to duty instead. That also covers the practice or cruel, inhuman and degrading treatment dignity. State law requires the parties to the convention of pact in accordance with the legislation in force at the concrete laws. Currently, there are laws against torture more than 20 patents and also found that the provision does not comply according to the pact in Thailand. Therefore the low needs to be modified to fit each would have the same legal principles in every issue. Enacted a special case should be appropriate and not unnecessarily redundant. Act to be enacted; it should approach the matter in the law. Law measures, such as the definition of torture and other definitions may not claim any special circumstances about to torture. The claim could not define the offense of torture to try to support or acquiescence and participation in torture. To impose sanctions, such as torture, imprisonment ranging from three to 20 years and a fine of five thousand to one hundred thousand baht. The age limits of 20 years and start counting the age when the offense suffered. Do not listen to the evidence obtained by torture were used as evidence in litigation and principles transported onward extradition. In terms of, the department of statistics act, such as the authority of the Committee against Torture. The Department of Rights and Liberties Protection Department of Justice serves as administrative offices. The investigation questioned the authority to prosecute torture and determining remedies.

Keywords : The Convention Against, Other Cruel

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยยังมีปัญหาความร้ายแรงจากการทรมานผู้ต้องหาเพื่อให้ได้มาซึ่งคำรับสารภาพตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันดังจะให้เห็นได้จากคดีเซอร์แอน ดันแคน (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 768/2536) นอกจากนี้ ยังมีกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้วิธีการทรมาน (รายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนประเทศไทย, 2554) ระหว่างการจับกุม การตรวจค้น การสืบสวน สอบสวน การควบคุมผู้ต้องหาหรือผู้ต้องขังทั้งในสถานที่ลับหรือสถานที่ปฏิบัติงานในสถานที่ราชการ เพื่อให้ได้มาซึ่งคำรับสารภาพ และขยายผลการจับกุม ยังคงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง (สิทธิมนุษยชนระหว่างตำรวจกับผู้ต้องหา, 2554) โดยเฉพาะข้อร้องเรียนกรณีการทรมานผู้ถูกกล่าวหาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ข้อมูลสถิติคดีและข้อค้นพบในคดีความมั่นคง, 2555) ตั้งแต่ชั้นถูกจับกุมระหว่างเดินทาง และการควบคุมตัว การกระทำดังกล่าวจึงทำให้พยานหลักฐานและคำรับสารภาพดังกล่าวไม่อาจรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้เป็นเหตุให้คดีเกี่ยวกับความมั่นคงในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีอัตราการถูกฟ้องจำนวนมาก เช่น ตั้งแต่เดือนมกราคม 2547 ถึง เดือนกรกฎาคม 2555 เกี่ยวกับคดีความมั่นคง 7,918 คดี พนักงานสอบสวนมีความเห็นสั่งฟ้อง 4,686 คดี เมื่อเข้าสู่การพิจารณาสั่งฟ้องคดีของพนักงานอัยการแล้วพบว่ามีหลักฐานเพียงพอสั่งฟ้องคดีเข้าสู่กระบวนการพิจารณาคดีในชั้นศาลชั้นต้นเพียง 907 คดี เท่านั้น และผลการพิจารณาคดีในชั้นศาลชั้นต้นมีคำพิพากษายกฟ้องถึง 439 คดี หรือกว่าร้อยละ 48.4 สอดคล้องกับผลการศึกษาของสำนักงานอัยการสูงสุด ที่ได้รับรวบรวมคำพิพากษาศาลยุติธรรมในช่วงปี พ.ศ.2555-2556 จำนวน 157 คดี พบว่า คดีถึงที่สุดในศาลชั้นต้นยกฟ้องร้อยละ 83.63 คดีถึงที่สุดในศาลชั้นอุทธรณ์ยกฟ้องร้อยละ

57.89 และคดีถึงที่สุดในศาลฎีกายกฟ้องร้อยละ 21.42 (งานวิจัยคดีมั่นคงชายแดนใต้ อัยการสั่งคดีไว้ ศาลชั้นต้นยกฟ้อง, 2558) ปัญหาจากการยกฟ้องคดีในอัตราที่สูงเกิดจากสาเหตุหลายปัจจัย ส่วนหนึ่งเกิดจากเจ้าหน้าที่ด้านความมั่นคงมีการบังคับใช้กฎหมายพิเศษในการควบคุมตัวผู้ต้องสงสัยหรือผู้ต้องหา และการที่เจ้าหน้าที่ลูกแก่อำนาจใช้วิธีการทรมานเพื่อให้ได้มาซึ่งคำรับสารภาพหรือข้อมูลต่างๆ แล้วนำตัวผู้ต้องหาพร้อมพยานหลักฐานที่ได้มาจากการทรมานส่งพนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินคดีตามกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

ปัญหาการใช้ความรุนแรง หรือปฏิบัติที่โหดร้ายทารุณ จะเห็นได้จากสถานการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะการใช้ความรุนแรงในการยุติการชุมนุมทางการเมืองกรณีที่มีความคิดเห็นทางการเมืองที่แตกต่างจากรัฐบาลการกระทำดังกล่าวเป็นการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เช่น เหตุการณ์สลายการชุมนุม (1) ในวันที่ 6 เดือนตุลาคม พ.ศ. 2519 (2) กรณีเหตุการณ์สลายการชุมนุมในวันที่ 17 ถึง วันที่ 24 เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2535 (3) กรณีเหตุการณ์สลายการชุมนุมในวันที่ 7 เดือนตุลาคม พ.ศ. 2551 และ (4) เหตุการณ์สลายการชุมนุมทางการเมืองที่พื้นที่ราชประสงค์ ปี พ.ศ.2553 เป็นต้น หรือแม้แต่ในช่วงปีพ.ศ.2546 ประกาศสงครามยาเสพติดปรากฏว่ามี การวิสามัญฆาตกรรมผู้ที่อยู่ในบัญชีผู้ค้ายาเสพติดถึง 1,612 ราย โดยในช่วงระยะเวลาดังกล่าวเกิดคดีฆาตกรรมขึ้นทั่วประเทศกว่า 2,400 คดี แต่สามารถจับกุมผู้ต้องหาได้เพียง 200 คน (ปัญหาและผลกระทบของการดำเนินตามนโยบายประกาศสงครามขึ้นแตกหักเพื่อเอาชนะยาเสพติด, 2554) และพบว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจถูกฟ้องคดีอาญาผลจากการใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบด้วยกฎหมายรวม 255 นาย (รายงานการ

ปฏิบัติด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศต่างๆ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเทศไทย ประจำปี พ.ศ. 2549, 2554) จากปัญหาการทรمانที่เกิดขึ้นในส่วนต่างๆ ในประเทศมีจำนวนอีกมากที่มีการกระทำเพื่อให้ได้มาซึ่งคำรับสารภาพ ข้อมูลต่างๆ จากผู้ถูกทรمانที่เป็นผลมาจากการบังคับใช้กฎหมายเพื่อปราบปรามอาชญากรรม ความมั่นคงแห่งรัฐ ทั้งในสถานการณ์การบังคับใช้กฎหมายปกติและกฎหมายพิเศษเป็นเหตุให้ประเทศไทยถูกวิพากษ์วิจารณ์อย่างมาก

ประเทศไทยมีนโยบายในการป้องกันการทรمان ตั้งแต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 และต่อมาในปี พ.ศ.2550 ได้ยื่นภาคยานุวัติสารเมื่อวันที่ 2 เดือนตุลาคม พ.ศ.2550 และมีผลบังคับใช้วันที่ 1 เดือนพฤศจิกายน พ.ศ.2550 ประเทศไทยได้ให้จัดทำถ้อยแถลงตีความ (declaration) และการทำข้อสงวน (reservation) บางประการเช่น การตีค่านิยาม “การทรمان” การบัญญัติการทรمانเป็นความผิดที่ลงโทษได้ตามกฎหมายอาญา ความรับผิดชอบจากการพยายามการสมรู้ร่วมคิด การมีส่วนร่วมในการทรمان เขตอำนาจเหนือความผิดการทรمان รวมถึงการปฏิบัติตามอนุสัญญาเฉพาะตามกฎหมายที่มีใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันเท่านั้น รวมถึงการไม่รับเขตอำนาจของศาลยุติธรรมระหว่างประเทศทำให้การปฏิบัติตามอนุสัญญาไม่มีผลอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรม ด้วยเหตุผลนี้ แม้ประเทศไทยได้ภาคยานุวัติสารยอมรับความผูกพันตามอนุสัญญาแล้วก็ตาม แต่ยังไม่มีการบัญญัติกฎหมายภายในใช้บังคับเพื่อรองรับอนุสัญญาแต่อย่างใด ในการวิจัยนี้เพื่อเสนอแนวทางเลือกที่เหมาะสมและสะดวกต่อการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนด้านการทรمانที่เกิดขึ้นและมีอยู่ในกระบวนการยุติธรรมของประเทศเพื่อให้ประชาชนได้รับการคุ้มครอง ตลอดจนได้รับการปฏิบัติอย่างเป็น

ธรรมสอดคล้องกับมาตรฐานสากลในต่างประเทศ เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศฟิลิปปินส์และประเทศฝรั่งเศส โดยศึกษาเทียบเคียงกับกฎหมายของประเทศไทยเพื่อนำมาวิเคราะห์เพื่อให้ประเทศไทยสามารถพัฒนากฎหมายภายในประเทศเพื่อรองรับอนุสัญญาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิด หลักการความเป็นมา บทบัญญัติของอนุสัญญาและพิธีสารเลือกรับทำยอนุสัญญา
2. เพื่อศึกษาเชิงเปรียบเทียบมาตรการทางกฎหมายเพื่อรองรับอนุสัญญาของประเทศไทยกับต่างประเทศ
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางแก้ไขมาตรการกฎหมายเพื่อรองรับกับอนุสัญญาที่เหมาะสม ต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยทางเอกสาร (documentary research) โดยศึกษาค้นคว้า และรวบรวมเอกสารข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งทบทวนวรรณกรรม แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง หลักกฎหมาย ได้แก่ กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ตำรา วารสาร บทความ รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ ข้อเขียนและสิ่งพิมพ์อื่นๆ ที่เผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ต ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ เช่น การวิจัยเอกสารข้อมูลมาตรการทางกฎหมายสิทธิมนุษยชน ประกอบด้วย (1) อนุสัญญา (2) กฎหมายภายในประเทศ กฎกระทรวง ประกาศ ระเบียบ ข้อบังคับ และคำพิพากษาศาลที่เกี่ยวข้อง (3) กฎหมายต่างประเทศ เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศฟิลิปปินส์ และประเทศฝรั่งเศส เพื่อนำมา

สร้างเป็นกรอบแนวคิด และแบบสัมภาษณ์แบบ
เจาะลึก

2. ขอบเขตการสัมภาษณ์เจาะลึก กลุ่มตัวอย่าง
ผู้ทรงคุณวุฒิ โดยการเลือกแบบเจาะจงเพื่อให้ได้ข้อมูล
ที่สำคัญ และมีประสบการณ์โดยตรงด้านวิชาการทาง
กฎหมายอาญา กฎหมายระหว่างประเทศ และกฎหมาย
เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึง แนวคิด หลักการความเป็นมา
บทบัญญัติของอนุสัญญา องค์ประกอบ รูปแบบ
ปัญหาและผลกระทบของการกระทำทรมาน และ
วางแผนทางในการป้องกันแก้ไขที่มีประสิทธิภาพ

2. ทำให้ทราบถึง ผลกระทบต่อไทยการเข้าเป็น
ภาคีอนุสัญญา โดยเปรียบเทียบกับต่างประเทศมา
ปรับใช้ภายในประเทศได้อย่างเหมาะสม

3. ทำให้ทราบถึง กรอบแนวทางในการปฏิบัติ
การบังคับใช้กฎหมาย และมาตรการทางกฎหมายใน
การคุ้มครองและป้องกันการทรมานกรอบกฎหมาย
ระหว่างประเทศ เพื่อรองรับถึงแนวทางในการแก้ไข
ปัญหาการกระทำทรมานในสถานการณ์ต่างๆ ได้

4. ทำให้ถึงหน่วยงานของรัฐ เจ้าพนักงานรัฐ
และผู้ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงเหยื่อผู้ซึ่งได้รับความเสียหาย
ได้ทราบถึงสิทธิ หน้าที่ และแนวทางในการแก้ไข
ปรับปรุง ระบบต่างๆ ในการปฏิบัติให้สอดคล้องกับ
อนุสัญญา รวมถึงมาตรการในการช่วยเหลือเยียวยา
ต่อผู้ที่ตกเป็นเหยื่อของการกระทำทรมาน

5. ทำให้แนวทางหลักการในการคุ้มครองสิทธิ
มนุษยชนระหว่างประเทศ และนำแนวทางมาพัฒนา
สิทธิมนุษยชนไทยให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล
รวมทั้งเผยแพร่หลักการของอนุสัญญาให้ได้ทราบถึง
กฎหมายและการบังคับใช้อนุสัญญาโดยทั่วกัน

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวความคิด หลักกฎหมายระหว่างประเทศ
ที่เกี่ยวข้องกับการห้ามทรมาน

1.1 หลักกฎหมายสำคัญที่ถือเป็นกฎหมาย
จารีตประเพณีระหว่างประเทศที่ห้ามการทรมาน เช่น
หลักกฎหมายเด็ดขาด (jus cogens) เป็นหลักการทั่วไป
ที่ได้รับการยอมรับว่ามีสถานะพิเศษที่รัฐไม่อาจจะเมิด
หรือปฏิเสธไม่ได้ แม้ไม่ใช่รัฐภาคีที่เข้าร่วมผูกพันตาม
อนุสัญญาใดๆ ก็ต้องรับในหลักการนี้ โดยไม่มี
พฤติการณ์พิเศษยกเว้นได้ซึ่งถือเป็นหลักการที่เป็น
บรรทัดฐานเด็ดขาด เนื่องมาจากลักษณะพิเศษ
เฉพาะตัวของกฎหมายระหว่างประเทศประการหนึ่ง
ที่ว่า “ไม่มีลำดับศักดิ์ในกฎหมายระหว่างประเทศ”
หมายความว่า ไม่ว่าจะป็นสนธิสัญญา กฎหมายจารีต
ประเพณีระหว่างประเทศ หรือหลักกฎหมายทั่วไปนั้นมี
ค่าบังคับเสมอกันในทางกฎหมาย รัฐจะเลือกใช้
กฎหมายระหว่างประเทศจากบ่อเกิดใดก็ได้ จากเหตุผล
ที่กฎหมายระหว่างประเทศไม่มีลำดับศักดิ์จึงเกิด
แนวความคิดในสังคระหว่างประเทศควรจะมีกฎเกณฑ์
บางอย่างที่มีค่าบังคับสูงสุดและเด็ดขาดที่รัฐต่างๆ
ดำเนินการหรือตรากฎหมายหรือสร้างกฎเกณฑ์อื่นใด
ขัดหรือแย้งกับหลักการนี้ไม่ได้ มิฉะนั้นการนั้นตกเป็น
โมฆะ การห้ามทรมานจึงเป็นกฎหมายบังคับเด็ดขาด
หรือกฎหมายอันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยหรือ
ศีลธรรมอันดีของประชาชนอันเป็นหลักกฎหมายทั่วไป
ที่ได้ยอมรับจากประชาคมระหว่างประเทศ (Wallace,
1997) หลักสิทธิที่สมบูรณ์ (absolute rights) ตราสาร
ระหว่างประเทศซึ่งประเทศต่างๆ ให้การรับรองและเข้า
ผูกพัน สิทธิที่สมบูรณ์มีความสำคัญยิ่งต่อความเป็น
มนุษย์ หรือเรียกสิทธินี้ว่า “สิทธิที่ไม่อาจลดทอน” หรือ
“สิทธิที่ไม่อาจจะจับชั่วคราวได้” (non-derogable
rights) เป็นหลักการสิทธิที่ไม่อาจลดทอนหรือสิทธิที่ไม่

อาจจะจับชั่วคราวได้ ซึ่งได้บัญญัติไว้ใน ICCPR ข้อ 4(2), European Convention on Human Rights ข้อ 15(2) และ Inter-American Convention on Human Rights ข้อ 27(2) หลักการห้ามทรมาน จึงกลายมาเป็นหลักการพื้นฐานที่มีค่าอย่างแท้จริงของกฎหมายระหว่างประเทศไม่มีพฤติการณ์พิเศษใดๆ ที่รัฐจะยกขึ้นมาอ้างเพื่อทรมานได้ ไม่ว่าจะเป็นภาวะสงครามหรือสภาพคุกคามที่จะเกิดสงคราม การขาดเสถียรภาพทางการเมืองภายในประเทศ หรือภาวะฉุกเฉินสาธารณะอื่นใดซึ่งรวมถึงการก่อการร้ายใดๆ หรืออาชญากรรมรุนแรง รัฐภาคีจะต้องดำเนินมาตรการทั้งทางนิติบัญญัติ บริหาร และตุลาการหรือมาตรการอื่นๆ เพื่อให้เกิดประสิทธิผลในการป้องกันการทรมาน ส่วนหลักกฎหมายทั่วไปของกฎหมายอาญาระหว่างประเทศ ที่เกี่ยวข้องกับการห้ามทรมาน ได้แก่หลักไม่มีความผิดโดยไม่มีกฎหมาย (nullum crimen sine lege) หลักไม่มีโทษโดยไม่มีกฎหมาย (nulla poena sine lege) หลักกฎหมายอาญาไม่มีผลย้อนหลัง (ex post facto) ในการลงโทษบุคคลผู้กระทำความผิดอาญา และหลักการห้ามลงโทษซ้ำสองในความผิดเดียวกัน (ne bis in idem) นอกจากนี้ยังมีหลักกฎหมายทั่วไปในลักษณะที่ครอบคลุมอย่างกว้างได้แก่ หลักสุจริต (good faith) หลักนิติรัฐ (legal state) หลักนิติธรรม (rule of law) และหลัก Due process of law ซึ่งเป็นหลักที่จำกัดการใช้อำนาจของรัฐโดยต้องให้ความเคารพในสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามกระบวนการที่ชอบด้วยกฎหมาย

1.2 หลักการพัฒนา หลักการยอมรับ และการปฏิรูปกฎหมายกับการป้องกันการทรมาน หลักการพัฒนากฎหมายเกิดจากปัญหาในการบังคับใช้ การเพิ่มเติมทุนในการบังคับใช้ ปัญหากฎหมายเพื่อ กฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ไม่ทันต่อเหตุการณ์ มีผล

ทำให้ประชาชนถูกจำกัดหรือลดทอนสิทธิเสรีภาพ มีภาระตามกฎหมายที่ไม่จำเป็นและเข้าถึงกฎหมายได้ยากไม่มีความสอดคล้องกับความต้องการของสังคม กลไกตามกฎหมายไม่เหมาะสมรวมทั้งรูปแบบและถ้อยคำสำนวนของกฎหมายไม่ชัดเจนการศึกษาปัญหาและเสนอแนวทาง แก้ไขปรับปรุงกฎหมายหรือเสนอให้มีกฎหมายใหม่ (สรุปการบรรยาย หัวข้อ “การปฏิรูปกฎหมายไทย” หลักสูตรการพัฒนา นักกฎหมายภาครัฐระดับกลาง รุ่นที่ 2, 2550) ส่วนหลักการเคารพการยอมรับนับถือกฎหมาย (the recognition theory) (จุลกิจ รัตนมาศทิพย์, 2552, หน้า 26-59) กฎหมายนั้นจะต้องมีหลักนิติรัฐนิติธรรม ประกอบด้วยหลักการอันเป็นสาระสำคัญคือหลักในการแบ่งแยกอำนาจ หลักการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ หลักความชอบด้วยกฎหมายของฝ่ายตุลาการและฝ่ายปกครอง หลักความชอบด้วยกฎหมายทางเนื้อหา หลักความเป็นอิสระของผู้พิพากษา หลักไม่มีความผิดและไม่มีโทษเมื่อไม่มีกฎหมาย หลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ ส่วนหลักการส่งเสริมการยอมรับกฎหมาย ในการส่งเสริมให้ประชาชนมีความยอมรับในกฎหมาย ระเบียบต่างๆ กฎหมายของรัฐ เช่น ศาสนา (religion) จารีต ประเพณี (tradition) ความเห็นของนักปรัชญาทางกฎหมาย (the philosophy of law) เหตุการณ์และสภาพปัจจัยแวดล้อมของสังคมหรือของประเทศ ดังนั้น จากหลักการพัฒนา หลักการยอมรับ และการปฏิรูปกฎหมาย อธิบายการป้องกันการทรมานได้ว่า เมื่อประเทศไทยเข้าเป็นภาคีสมาชิกอนุสัญญาแล้ว จำเป็นต้องมีการพัฒนากฎหมายภายในเพื่อรองรับอนุสัญญาเพื่อป้องกันสิทธิจากการกระทำทรมานจากเจ้าหน้าที่รัฐดังนั้นการที่จะตรากฎหมายป้องกันการ

ทรมานจะต้องทำให้ประชาชนเคารพกฎหมายตามรากฐานของทฤษฎีว่าด้วยการยอมรับนับถือกฎหมายเน้นการนับถือกฎหมายในส่วนของราษฎรและในส่วนของรัฐต้องคำนึงถึงปรัชญาในเรื่องการนับถือกฎหมายโดยรัฐตามหลักนิติรัฐหลักความเหมาะสมและระดับการกระทำผิดหลักการรับประกันว่าอยู่ภายใต้กติกาหรือหลักเกณฑ์ที่ยอมรับได้ เป็นต้น

1.3 แนวคิดการเปรียบเกี่ยวกับการทรมานหลักการสัญญาประชาคม (social contract) (สิทธิทำสัญญาแตกต่างในทฤษฎีสัญญาประชาคม, 2551) ส่วนกิจกรรมรัฐบาลในกิจกรรมด้านความยุติธรรมตามนโยบายสังคม รวมทั้งความยุติธรรมเป็นส่วนหนึ่งที่ไม่อาจแยกออกจากองค์ประกอบของกฎหมายตั้งนั้นเจ้าหน้าที่ต้องดำเนินการภายใต้กฎหมายด้วยความยุติธรรม เมื่อประชาชนต้องตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม เช่น การถูกฆ่า ถูกปล้นทรัพย์ ข่มขืนเท่ากับรัฐกระทำผิดสัญญา เท่ากับรัฐไม่สามารถให้ความคุ้มครองชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนให้เกิดความสงบสุข อันเป็นบริการสาธารณะได้ จึงต้องมีการเยียวยาชดเชยค่าเสียหาย ตามหลักรัฐสวัสดิการ โดยรัฐมีหน้าที่ต้องจ่ายค่าชดเชยให้แก่เหยื่ออาชญากรรมในฐานะค่าเสียหาย ดังนั้นการชดเชยค่าเสียหาย จึงไม่ใช่เรื่องของมนุษยธรรมแต่เป็นเรื่องที่เป็นหน้าที่รัฐพึงต้องกระทำ ผู้ที่ได้รับบาดเจ็บเสียหายจากการกระทำผิดเรียกว่าบุคคลที่ได้รับความเสียหายจากการกระทำผิดฐานใดฐานหนึ่ง รวมทั้งบุคคลอื่นที่มีอำนาจจัดการแทนทั้งเหยื่ออาชญากรรมโดยตรง และเหยื่ออาชญากรรมโดยอ้อม คือ บุคคลที่สามที่ได้รับผลกระทบจากการกระทำผิดกฎหมาย แม้ว่าการกระทำนั้นจะไม่ได้เกิดขึ้นกับเขาโดยตรงเช่น ครอบครัว ญาติพี่น้องของเหยื่ออาชญากรรม

2. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการทรมาน

2.1 ทฤษฎีความขัดแย้งทางโครงสร้าง (จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย, 2551, หน้า 59-62) ความขัดแย้งที่เกิดจากบุคคลที่กระทำผิดต่อกฎหมายของสังคมหรือเรียกอาชญากรรมว่า “ผู้กระทำความผิด” ซึ่งหมายถึงบุคคลที่กระทำผิดกฎหมาย นอกจากนี้ผู้กระทำผิดผ่านขั้นตอนต่างๆ ของการดำเนินกระบวนการพิจารณาพิพากษาคดี ตั้งแต่เริ่มกระบวนการในขั้นตอนการสอบสวน จับกุม ฟ้องร้องดำเนินคดี จนกระทั่งบังคับโทษ หรือบังคับให้เป็นไปตามคำสั่งศาลแล้วแต่กรณี และพ้นจากระบบกลับคืนสู่สังคมมีการกำหนดสถานภาพของบุคคลเหล่านี้ มีคำเรียกขานแตกต่างกันไปในแต่ละขั้นตอน คือ ผู้ต้องหา หมายถึง บุคคลที่ถูกกล่าวหาว่าโดยเจ้าพนักงานสอบสวนว่ากระทำความผิดกฎหมายตามข้อกล่าวหาจำเลย หมายถึง ผู้ต้องหาที่ถูกส่งฟ้องร้องดำเนินคดีในชั้นศาลผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี หรือนักโทษ หมายถึง จำเลยที่ถูกควบคุมตัวไว้ในเรือนจำระหว่างการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ หรือศาลฎีกานักโทษเด็ดขาด หมายถึง จำเลยที่ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดของศาลให้ต้องโทษจำคุก จากทฤษฎีความขัดแย้งนี้อธิบายการทรมานได้ว่าเมื่อผู้กระทำความผิดซึ่งแล้วแต่สถานะขณะนั้นถูกมองว่าเป็นอาชญากรในทางลบอยู่แล้วเจ้าหน้าที่รัฐมองว่ากลุ่มนี้ทำให้เกิดปัญหาทางสังคมที่กระทำผิดต่อกฎหมาย ระเบียบกฎหมายของสังคม ดังนั้นวิธีปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดโดยการละเมิดสิทธิจึงเป็นเรื่องที่เหมาะสมแล้ว พฤติกรรมอาชญากร ซึ่งวิธีทางสังคมส่วนใหญ่เห็นพ้องต้องกันว่า เป็นพวกเลวร้าย น่ารังเกียจ จำเป็นต้องกำจัดออกไปจากสังคม

2.2 ทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรม (crime control) ทฤษฎีนี้มุ่งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีอำนาจและ

หน้าที่ตามกฎหมายควบคุมและปราบปรามอาชญากรรม ซึ่งเป็นภารกิจที่สังคมได้ตั้งความคาดหวังไว้ เมื่อไม่สามารถที่จะควบคุมและปราบปรามอาชญากรรมมาลงโทษตามกฎหมายได้ซึ่งรัฐจะต้องให้หลักประกันต่อสังคม (ปกรณ มณีปกรณ, 2553, หน้า 217) รัฐจึงต้องมีมาตรการป้องกันการเกิดอาชญากรรมจึงต้องมีกระบวนการกั้นกรอง ในแต่ละขั้นตอนตั้งแต่ การสืบสวนก่อนทำการจับกุม, การจับกุม, การสืบสวนภายหลังการจับกุม, การเตรียมคดีเพื่อฟ้องต่อศาล, การพิจารณาคดีและการลงโทษ ผู้กระทำความผิด หรือการปลดปล่อยจำเลย ซึ่งในกรณีที่ต้องหาบริสุทธิ์ และผ่านกระบวนการกั้นกรอง (Packer อ้างถึงใน ประชา กระมล, 2552, หน้า 16) ส่วนทฤษฎีกระบวนการนิติธรรม (due process of law) ความคิดในเรื่องการควบคุมอาชญากรรมเนื่องจากการค้นหาข้อเท็จจริงซึ่งกระทำโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือฝ่ายปกครองอาจกระทำทรมาณหรือ อาจใช้วิธีการล่อลวง ชูเชิญ หรือการสร้างพยานหลักฐานขึ้นใหม่ได้ เพราะทฤษฎีนี้ยึดถือกฎหมายเป็นหลัก ในการพิจารณาคดีอาญาหรือไต่สวนข้อกล่าวหาจึงต้องมีลักษณะเป็นทางการและเปิดเผยในศาลยุติธรรม ทั้งในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายต่อหน้าองค์คณะของผู้พิพากษาที่เป็นกลาง ไม่ลำเอียงเข้ากับฝ่ายใด นอกจากนี้บุคคลจะไม่ถูกกล่าวหาว่าประกอบอาชญากรรมเพียงเพราะมีพยาน หลักฐานว่าเขาได้กระทำเท่านั้น แต่เขาจะมีความผิดก็ต่อเมื่อ ผู้มีอำนาจตามกฎหมายพิจารณาพิพากษาชี้ขาดตามตัวบทกฎหมายต่างๆอย่างถี่ถ้วนแล้วว่าบุคคลนั้นมีความผิด

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.1 สำนักงานตำรวจแห่งชาติ บทบาทอำนาจและหน้าที่ป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิด

ทางอาญารักษาความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัยของประชาชนและความมั่นคงของราชอาณาจักรอำนาจหน้าที่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา จึงพบว่ามีกรณีละเมิดสิทธิมนุษยชนมากที่สุดเมื่อเทียบกับข้าราชการอื่นๆ (คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, 2555) จากสถานการณ์เจ้าหน้าที่ตำรวจสมัยก่อนมีการทรมานผู้กระทำผิดหรือผู้ต้องหาในชั้นการจับกุมและวิธีการสอบสวน เช่น การจับกุม สืบสวน การสอบสวน มีการเอาถุงครอบหัว ให้นั่งบนน้ำแข็ง การใช้ไฟฟ้าช็อตตามร่างกาย เป็นต้น เหตุผลที่จะต้องกระทำทรมานเพื่อให้ได้คำรับสารภาพและการขยายผลต้องการข้อมูล

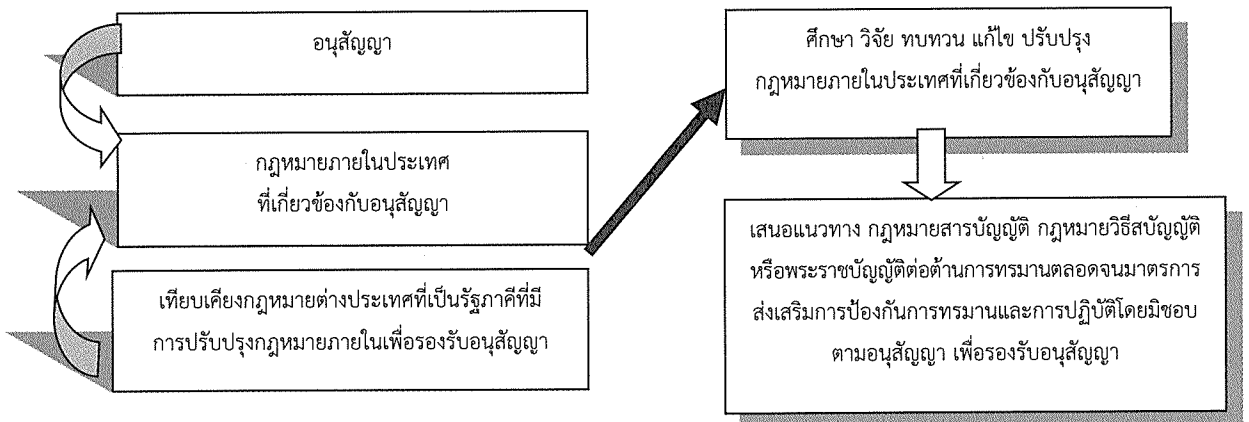
3.2 พนักงานอัยการ ส่วนบทบาทในการคุ้มครองบุคคลที่ถูกกระทำทรมาน เช่น กระบวนการไต่สวนคดีอาญานั้นต้องได้มาอย่างถูกต้องและไม่มี การละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานของผู้ต้องสงสัยหรือผู้ต้องหาเมื่อพนักงานอัยการทราบ หรือมีเหตุผลอันควรเชื่อได้ว่าพยานหลักฐานที่ได้มาอยู่ในการครอบครองเพื่อใช้กล่าวโทษผู้ต้องสงสัยได้มาด้วยวิธีการที่ผิดกฎหมายด้วยการทรมาน พนักงานอัยการต้องปฏิเสธพยานหลักฐานนั้น รวมทั้งต้องแจ้งต่อศาล ตลอดจนดำเนินการทุกขั้นตอนที่จำเป็นเพื่อนำตัวผู้รับผิดชอบมาดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรม (แนวทางของสหประชาชาติเรื่องบทบาทของอัยการ, ข้อ 16)

3.3 องค์การตุลาการ บทบาทของผู้พิพากษากับป้องกันการทรมาน การดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีต่าง ๆ ของศาลได้กระทำอย่างเป็นธรรมและปรากฏให้เห็นว่าเป็นธรรม และดำเนินการทุกขั้นตอนที่จำเป็นเพื่อให้เกิดความแน่ใจว่าข้อกล่าวหา นั้นได้รับการสอบสวนอย่างเต็มที่ เช่น (1) ความผิดทางอาญาฐาน

กระทำการทรมาน เมื่อรัฐต้องมีการจำกัดเสรีภาพของบุคคล พันธกรณีแห่งความรับผิดชอบเมื่อมีการพรากไปซึ่งเสรีภาพ และการดูแลต่อผู้ที่ถูกคุมขัง (United Nations Documents, HR/GEN/1/Rev.1 at 33 (1994) (2) การทราบถึงตัวผู้กระทำความผิดและการดำเนินการตามกฎหมายในการดำเนินคดีอาญา (3) การพิจารณาคดีที่เป็นธรรม ผู้พิพากษาจะดำเนินไปอย่างเป็นธรรมภายใต้กฎหมายภายในและกฎหมายระหว่างประเทศ (4) ความคุ้มกัน การนิรโทษกรรม อายุความ และการลงโทษ ระบบศาลยุติธรรมมีหน้าที่ต้องดำเนินการภายในเขตอำนาจตน และภายใต้พันธกรณีระหว่างประเทศในการสืบสวนสอบสวนการนำคดีเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมและลงโทษผู้กระทำความผิดฐานอาชญากรรมต่อการทรมานไม่มีใครได้รับการยกเว้น และ (5) การชดเชย เยียวยา ผู้พิพากษา พึงดำเนินการใดๆ ภายใต้กฎหมายภายในและเพื่อเป็นประกันว่าบุคคลผู้ตกเป็นเหยื่อจากการทรมาน มีสิทธิที่จะรู้ความจริงเกี่ยวกับสิ่งที่เกิดขึ้นแก่ตน และทราบถึงการนำตัวบุคคลผู้ต้องรับผิดชอบเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม

3.4 กรมราชทัณฑ์ เรือนจำทัณฑสถานและสถานที่กักกันเป็นสถานที่ควบคุมผู้ต้องขังและนักโทษ มีลักษณะเฉพาะแตกต่างกันตามระดับโทษและประเภทของผู้ต้องขังและนักโทษ (สถาบันวิจัยสังคม, 2548, หน้า 3) ปัญหาของทัณฑสถาน ขาดงบประมาณ ขาดเครื่อง มืออุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน (กรมราชทัณฑ์, 2552) ขาดบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถและมีใจรักที่จะทำงานด้านนี้ ปัญหายาเสพติด ปัญหาการแพร่ระบาดของโรคเอดส์ ปัญหานักโทษแหกคุก เป็นต้น ซึ่งจะส่งผลต่อการดูแล ปรับปรุงพัฒนาแก้ไขให้นักโทษมีการแก้ไขพฤติกรรมเพื่อคืนคนดีกลับคืนสู่สังคม นอกจากนี้ยังส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่ละเมิดสิทธิต่อนักโทษด้วยการลงโทษที่โหดร้ายเพื่อมิให้นักโทษรายอื่นเอาเป็นเยี่ยงอย่าง แม้เป็นการควบคุมปกครองดูแลเพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยในทัณฑสถานก็ตาม แต่การลงโทษที่โหดร้ายเป็นการละเมิดต่ออนุสัญญา

ภาพ 1 กรอบแนวความคิดที่ใช้ในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้

1. การวิจัยทางเอกสาร (documentary research)

1.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยเอกสารที่สำคัญที่ใช้ในการทบทวนวรรณกรรมและวิเคราะห์มาตรการทางกฎหมายสิทธิมนุษยชน คือ อนุสัญญาและกฎ ระเบียบของสหประชาชาติที่เกี่ยวข้องสภาพปัญหาความไม่สอดคล้องของกฎหมายภายในและเหตุผลสนับสนุนที่จะต้องมีการปรับปรุงแก้ไขเพื่อรองรับอนุสัญญา อีกทั้งศึกษาเปรียบเทียบกับประเทศที่เป็นภาคีสมาชิกอนุสัญญา โดยการวิจัยทางเอกสารมีสาระสำคัญซึ่งประกอบด้วย 3 กลุ่ม ดังนี้

1.1.1 อนุสัญญา ดังนี้ (1) มาตรการกฎหมายภาคสารบัญญัติของอนุสัญญา ประกอบด้วย การบัญญัติบทนิยามการทรมาน การบัญญัติการทรมานเป็นความผิดทางอาญา การกระทำทรมานกับความผิดส่งผู้ร้ายข้ามแดน การดำเนินคดีการทรมานในเขตอำนาจศาลและ การแก้ไข ฟื้นฟู และการชดเชยเยียวยาความเสียหายให้แก่เหยื่อการทรมาน (2) มาตรการภาควิธีสบัญญัติอนุสัญญาประกอบด้วย การส่งผู้ลี้ภัยและบุคคลอื่นกลับประเทศฐานผู้ร้ายข้ามแดนการควบคุมผู้กระทำทรมานในเขตอำนาจศาลการดำเนินคดีและการส่งผู้ร้ายข้ามแดนการคุ้มครองสิทธิในการร้องเรียนการถูกกระทำทรมาน และการสอบสวนและไต่สวนการกระทำผิดการทรมาน (3) มาตรการร่วมมือระหว่างรัฐภาคีเพื่อป้องกันการทรมาน ประกอบด้วย มาตรการทางกฎหมาย และมาตรการต่างๆ ที่จำเป็นที่มีประสิทธิภาพเพื่อป้องกันการทรมานการความร่วมมือระหว่างประเทศในการป้องกันการทรมานการ

จัดฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ที่บังคับใช้กฎหมายและที่เกี่ยวข้อง การทบทวนระบบต่างๆ เพื่อป้องกันมิให้มีการทรมานและการป้องกันการปฏิบัติที่โหดร้าย และการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ฯ ของเจ้าพนักงานของรัฐและ (4) มาตรการตรวจสอบกลไกป้องกันอิสระแห่งชาติเพื่อป้องกันการทรมานประกอบด้วย กลไกป้องกันอิสระแห่งชาติเพื่อป้องกันการทรมานกลไกในการตรวจสอบตามอนุสัญญามาตรการทางนิติบัญญัติให้เป็นไปตามแนวทางของอนุสัญญา

1.1.2 กฎหมายภายในประเทศที่เกี่ยวข้องกับการทรมานและการปฏิบัติโดยมิชอบด้วยกฎหมายตามอนุสัญญา ผู้วิจัยศึกษา กฎหมายต่างๆ คำพิพากษาศาล กฎกระทรวง ประกาศ ระเบียบที่มีบทบัญญัติเกี่ยวข้องกับอนุสัญญา มีบทบัญญัติอยู่ในกฎหมาย เช่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 ประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินพ.ศ. 2548

1.1.3 กฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการต่อต้านทรมาน เพื่อนำมาศึกษาเปรียบเทียบกับหลักกฎหมายของต่างประเทศเมื่อได้เข้าเป็นภาคีอนุสัญญา เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศฟิลิปปินส์ และประเทศฝรั่งเศส

1.2 การวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการต่างๆ มาดำเนินการวิเคราะห์ สังเคราะห์และประมวลผลตามแนวทางการดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อสรุปผลที่เหมาะสมอันเป็น

แนวทางนำไปสู่แนวทางที่เหมาะสมในพัฒนา
มาตรการทางกฎหมายเพื่อรองรับอนุสัญญาต่อไป

2. การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (in-depth interview) การวิจัยเชิงคุณภาพโดยวิธีการสัมภาษณ์
เจาะลึกเป็นวิธีการที่ผู้วิจัยมีเป้าหมายของคำตอบที่
หวังจะได้จากการสัมภาษณ์จากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้
ทราบถึงประเด็นมาตรการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทาง
กฎหมายภายในประเทศไทย รวมทั้งการตั้งข้อสงวน
ไว้ทำอนุสัญญาว่ามีความสอดคล้องกับมาตรการ
ต่างๆ ที่บัญญัติไว้ในอนุสัญญาหรือไม่

2.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1.1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่กำหนดสำหรับการ
การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก สำหรับผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่
กำหนดสำหรับการศึกษาวิจัยด้วยการสัมภาษณ์
เจาะลึกนี้ ผู้ทรงคุณวุฒิกำหนดจากผู้ทรงคุณวุฒิด้าน
วิชาการทาง กฎหมายอาญา กฎหมายระหว่าง
ประเทศ และกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน จำนวน
4 ท่าน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านกระบวนการยุติธรรมทาง
อาญา 6 คน ผู้ทรงคุณวุฒิจากองค์กรอิสระ 2 ท่าน
และ ผู้ทรงคุณวุฒิจากภาคเอกชน 2 ท่าน ซึ่งเป็น
ผู้เชี่ยวชาญที่มีอำนาจหน้าที่และประสบการณ์ในส่วน
ที่เกี่ยวข้องกับมาตรการทางกฎหมายเพื่อรองรับ
อนุสัญญา กลุ่มตัวอย่างผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้วิจัยได้เลือก
มาโดยการเลือกแบบเจาะจงเพื่อให้ได้ข้อมูลที่
ต้องการโดยระบุผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และกลุ่มตัวอย่างที่
มีประสบการณ์โดยตรงเกี่ยวข้องกับมาตรการทาง
กฎหมายเพื่อรองรับอนุสัญญา

2.1.2 แบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึก แบบ
สัมภาษณ์แบบเจาะลึกเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล
ประกอบ มีประเด็นสัมภาษณ์ทั้งหมด 33 ข้อ

2.1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยกำหนด
ขั้นตอน ดังนี้ (1) ช่วงระยะเวลาในการเก็บรวบรวม

ข้อมูลในการสัมภาษณ์เจาะลึก ผู้วิจัยได้เริ่มสัมภาษณ์
ในช่วงปีเดือนกรกฎาคม พ.ศ.2557 ถึงเดือน
พฤศจิกายน 2557 (2) ระยะเวลาในการสัมภาษณ์
อยู่ในช่วง 1 ชั่วโมง ถึง 2 ชั่วโมง (3) การเก็บรวบรวม
ข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก การบันทึก
ข้อมูลโดยใช้เทปอัดเสียง

2.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์
เจาะลึก ผู้วิจัยได้ดำเนินการถอดเทป จัดหมวดหมู่
คำตอบ ข้อมูลที่เหมือนและแตกต่างในแต่ละข้อ
คำถามตามข้อ 2.1.2 (1) ปัญหาเกี่ยวกับนโยบายทาง
ฝ่ายนิติบัญญัติ และฝ่ายบริหาร ก่อนที่จะเข้าเป็นภาคี
อนุสัญญา (2) ปัญหาเกี่ยวกับอนุสัญญาทั้งภาคสาร
บัญญัติและวิธีบัญญัติกับความสอดคล้องกฎหมาย
ภายในประเทศ (3) ปัญหาเกี่ยวกับผลกระทบ
หลังจากที่เข้าเป็นภาคีอนุสัญญา (4) แนวทางที่
เหมาะสมเกี่ยวกับระหว่างการค้าแก้ไข ปรับปรุง
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง หรือ วิธีการตราพระราชบัญญัติ
รองรับตามอนุสัญญา และ (5) แนวทางเกี่ยวกับการ
ตราพระราชบัญญัติป้องกันการทรมาน

ผลการวิจัย

1. หลักการความเป็นมา และมาตรการทาง
กฎหมายที่บัญญัติในอนุสัญญา

1.1 ความเป็นมาของอนุสัญญาแนวคิด
วัตถุประสงค์พันธกรณีของรัฐภาคีต่ออนุสัญญา
พบว่า สมัชชาใหญ่สหประชาชาติสมัยสามัญได้มีข้อ
มติรับรองอนุสัญญา โดยให้มีผลบังคับใช้ในวันที่ 26
มิถุนายน 1987 เป็นต้นมา โครงสร้างของอนุสัญญา
พบว่า ประกอบด้วยบทบัญญัติทั้งหมด 33 ข้อ มี
โครงสร้างของเนื้อหาที่ครอบคลุมใน 3 ส่วน กล่าวคือ
(1) หลักการและพันธกรณีข้อผูกพันของรัฐภาคี รวมถึง
คำนิยามของการทรมาน (ข้อบทที่ 1 ถึง 16) (2)

คณะกรรมการต่อต้านการทรมาน (ข้อบทที่ 17 ถึง 24) และ (3) กระบวนการเข้าร่วมเป็นภาคี ผลบังคับใช้ การแก้ไขอนุสัญญา ข้อสงวน และการระงับข้อพิพาท (ข้อบทที่ 25 ถึง 33) วัตถุประสงค์และขอบเขตของอนุสัญญา โดยมุ่งเน้นในการป้องกันต่อต้าน และลงโทษต่อการกระทำทรมาน และการปฏิบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี ในทุกรูปแบบและทุกสถานการณ์ ซึ่งกระทำโดยเจ้าพนักงานรัฐ หรือบุคคลอื่นที่กระทำในนามของเจ้าพนักงานหรือการยุยง หรือโดยความยินยอม หรือรู้เห็นเป็นใจของเจ้าพนักงานรัฐ หรือบุคคลที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่แทน และยังคงครอบคลุมถึงการป้องกันการปฏิบัติที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรีด้วย ซึ่งรัฐมีหน้าที่จะต้องรับผิดชอบด้วย ทั้งนี้ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่รัฐภาคีจะต้องดำเนินการต่าง ๆ ที่มีประสิทธิภาพ ทั้งทางด้านนิติบัญญัติ บริหาร และตุลาการ หรือในด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนกลไกในการดำเนินการเพื่อป้องกันการทรมานตามอนุสัญญา

พันธกรณีของรัฐภาคีในการปฏิบัติตามอนุสัญญา หลักกฎหมายระหว่างประเทศ เมื่อรัฐให้ความยินยอมที่จะเข้าผูกพันในสนธิสัญญาแล้วย่อมก่อให้เกิดพันธกรณีระหว่างรัฐให้ต้องผูกพันและปฏิบัติตามสนธิสัญญาไม่อาจอ้างกฎหมายภายในประเทศ (ไม่ว่าจะเป็นรัฐธรรมนูญ การตรากฎหมายแห่งชาติที่จัดทำในรูปแบบต่างๆ เช่น พระราชกฤษฎีกา ประกาศคณะปฏิวัติ พระราชกำหนด คำพิพากษาของศาล หรือ การกระทำทางปกครอง) ใดๆ เพื่อสนับสนุนการไม่ปฏิบัติตามพันธกรณีเหล่านี้ ซึ่งเป็นเสมือนสิ่งที่จะต้องกระทำตามกฎหมายที่รัฐมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขในอนุสัญญา ด้วยเหตุนี้รัฐมีหน้าที่แก้ไขกฎหมาย และหากจำเป็นต้อง

ดำเนินการเพื่อให้มีการปฏิบัติให้ได้จริงตามพันธกรณีกฎหมายภายในประเทศรัฐภาคีจะต้องสอดคล้องกับพันธกรณีของอนุสัญญา รัฐมีอำนาจที่จะกำหนดขั้นตอนที่จะผนวกอนุสัญญาเข้ากับกฎหมายภายในประเทศ รวมทั้งดูแลให้มีการปฏิบัติตามพันธกรณีของอนุสัญญาอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรการทางนิติบัญญัติให้เป็นไปตามแนวทางของอนุสัญญา แยกพิจารณาขึ้นอยู่กับระบบกฎหมายของประเทศนั้น โดยทั่วไปแล้วการผนวกเนื้อหาของอนุสัญญากับกฎหมายภายในประเทศ การให้สัตยาบันโดยตรงและการประกาศใช้อนุสัญญาในราชกิจจานุเบกษา หรือในทางอ้อมด้วยการนำไปบังคับใช้ในรูปกฎหมาย ระบบกฎหมายของรัฐ ส่วนแนวทางกำหนดรูปแบบการบังคับใช้กฎหมาย รัฐภาคีอาจจะเลือกการบัญญัติกฎหมายต่อต้านการทรมานเป็นการเฉพาะ หรือ การแก้ไขกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่พิธีสารเลือกรับทำอนุสัญญา เช่น พิธีสารเลือกรับของอนุสัญญา (OPCAT) เป็นเครื่องมือระบบการตรวจเยี่ยมอย่างสม่ำเสมอ โดยกลไกกำกับดูแลในประเทศและระหว่างประเทศ ซึ่งบัญญัติไว้ในพิธีสารในมติที่ประชุมสหประชาชาติที่ 57/199 วันที่ 18 ธันวาคม 2002 และมีผลบังคับใช้วันที่ 22 มิถุนายน 2006 โดยรัฐภาคีทั้งหมดยอมรับอำนาจของการกำกับดูแลระหว่างประเทศ และคณะอนุกรรมการป้องกันการทรมาน และพิธีสารอิสตันบูล: คู่มือสืบสวนสอบสวนและบันทึกข้อมูลหลักฐานอย่างมีประสิทธิภาพ กรณีการทรมานและการปฏิบัติหรือการลงโทษอื่นๆ ที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี เป็นการนำนิติวิทยาศาสตร์ และนิติจิตเวชศาสตร์ มาเป็นเครื่องมือและกลไกหนึ่งที่จะเข้ามาสนับสนุนให้กระบวนการยุติธรรมต่อเหยื่อที่รอดพ้นจากการทรมานจะเกิดประสิทธิผล อันทำให้ผู้เสียหาย

ได้รับความคุ้มครองทางกฎหมายและได้รับการเยียวยาได้ด้วยความร่วมมือจากหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมทุกฝ่าย มาตรการตรวจสอบกลไกป้องกันอิสระแห่งชาติเพื่อป้องกันการทรمانตามพิธีสารหน่วยงานอิสระที่ทำหน้าที่ดำเนินงานในการป้องกันการทรمانภายในประเทศของภูมิภาค มาตรการตรวจสอบจากคณะอนุกรรมการป้องกันการทรمان การรายงานประจำปีของคณะอนุกรรมการแนวทางและข้อเสนอแนะจากกระบวนการ Universal Periodic Review (UPR) และส่วนกลไกพิเศษ Special procedures

1.2. พันธกรณีตามกฎหมายในการป้องกันการทรمان มาตรการทางกฎหมายและกฎเกณฑ์ระหว่างประเทศ ได้กำหนดพันธกรณีที่รัฐจะต้องเคารพเพื่อสร้างหลักประกันความคุ้มครองจากการทรمان พบว่า (1) การใช้มาตรการทางนิติบัญญัติทางบริหาร ทางตุลาการหรือมาตรการอื่น ๆ ที่มีประสิทธิผลเพื่อป้องกันการทรمان โดยไม่มีข้อยกเว้นใดๆ ที่จะมาอ้างเพื่อสร้างความชอบธรรมในการทรمان แม้แต่ในภาวะสงครามตามมาตรา 2 ของอนุสัญญา (2) การไม่ขับไล่ การส่งกลับ หรือการเนรเทศบุคคลเป็นผู้ร้ายข้ามแดนไปยังอีกรัฐหนึ่ง เมื่อมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าบุคคลนั้นจะตกอยู่ภายใต้อันตรายที่จะถูกทรمان ทั้งนี้เพื่อความมุ่งประสงค์ที่จะวินิจฉัยว่ามีเหตุอันควรเชื่อเช่นว่าหรือไม่ ตามมาตรา 3 ของอนุสัญญา ดังจะเห็นได้จากความเห็นของคณะกรรมการต่อต้านการทรمانในคำวินิจฉัยคดี Mutambo V. Switzerland และคดี Khan V. Canada (3) การบัญญัติบทนิยามให้สอดคล้อง “การทรمان” หมายความว่า “การกระทำใดก็ตามโดยเจตนาที่ทำให้เกิดความเจ็บปวดหรือความทุกข์ทรมานอย่างสาหัสไม่ว่าทางกายหรือทางใจต่อบุคคลใดบุคคล

หนึ่ง เพื่อความมุ่งประสงค์ที่จะให้ได้มาซึ่งข้อสนเทศหรือคำสารภาพจากบุคคลนั้นหรือจากบุคคลที่สาม การลงโทษบุคคลนั้น สำหรับการกระทำซึ่งบุคคลนั้นหรือบุคคลที่สามกระทำหรือถูกสงสัยว่าได้กระทำ หรือเป็นการข่มขู่ให้กลัวหรือเป็นการบังคับขู่เข็ญบุคคลนั้นหรือบุคคลที่สาม หรือเพราะเหตุผลใดๆ บนพื้นฐานของการเลือกปฏิบัติ ไม่ว่าจะในรูปใด เมื่อความเจ็บปวดหรือความทุกข์ทรมานนั้นกระทำโดยหรือด้วยการยุยงหรือโดยความยินยอม หรือโดยการรู้เห็นเป็นใจของเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือของบุคคลอื่นซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งทางการ ทั้งนี้ไม่รวมถึงความเจ็บปวดหรือความทุกข์ทรมานที่เกิดจาก หรืออันเป็นผลปกติจาก หรืออันสืบเนื่องมาจากการลงโทษทัณฑ์ขบด้วยกฎหมาย” ตามมาตรา 1 ของอนุสัญญา (4) การบัญญัติให้การทรمان รวมทั้งการสมรู้ร่วมคิด หรือการมีส่วนร่วมในการทรمان การพยายาม เป็นความผิดทางอาญาและบทลงโทษอายุความ อย่างเหมาะสม ตามมาตรา 4 ของอนุสัญญา ซึ่งจะเป็นไปตามความเห็นของคณะกรรมการต่อต้านการทรمانที่ให้รัฐแต่ละรัฐต้องกำหนดนิยามการทรमानให้เป็นความผิดเฉพาะตามประมวลกฎหมายอาญา และให้มีความแตกต่างจากความผิดทั่วไปอย่างเช่น การทำร้ายร่างกาย ส่วนการลงโทษควรกำหนดระวางโทษระหว่าง 6-20 ปีมีความเหมาะสม ผู้พิพากษาและอัยการควรนำระวางโทษของอาชญากรรมที่มีความร้ายแรงสุดมาใช้เพื่อกำหนดโทษให้เหมาะสมกับความรุนแรงของการทรमान (5) การดำเนินการให้การทรमानเป็นความผิดส่งสามารถส่งผู้ร้ายข้ามแดนได้ และการช่วยเหลือรัฐภาคีอื่น ๆ ในเรื่องการพิจารณาคดีอาญาที่เกี่ยวกับการทรमान ตามมาตรา 8 และ มาตรา 9 แห่งอนุสัญญา ดังคณะกรรมการต่อต้านการทรमानในคดีในระดับภูมิภาค Soering v. The United

Kingdom (6) การจำกัดการใช้วิธีคุมขังที่ไม่อนุญาตให้ติดต่อสื่อสารกับบุคคล การรับประกันว่าผู้ถูกควบคุมตัวอยู่ในสถานที่ควบคุมซึ่งเป็นที่ยอมรับตามกฎหมาย การรับประกันว่าชื่อของบุคคลซึ่งรับผิดชอบการควบคุมตัวได้รับการบันทึกไว้ในทะเบียนที่พร้อมจะให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องตรวจสอบรวมถึงญาติและเพื่อน การบันทึกเวลาและสถานที่ของการสอบปากคำทุกครั้ง รวมทั้งชื่อของบุคคลที่ปรากฏตัวอยู่ในสถานที่นั้นด้วย การอนุญาตให้แพทย์ทนายความและสมาชิกของครอบครัวเข้าเยี่ยมผู้ถูกควบคุมตัวตามมาตรา 11 ของอนุสัญญา (7) การให้หลักประกันว่าการให้การศึกษาและข้อมูลเรื่องการห้ามการทรมาน โดยบรรจุอยู่ในหลักสูตรอบรมเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย (พลเรือน ตำรวจ และทหาร) บุคลากรทางแพทย์ เจ้าหน้าที่ของรัฐและบุคคลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ตามมาตรา 10 ของอนุสัญญา (8) การให้รัฐต้องดำเนินการต่าง ๆ เพื่อให้กฎหมายอาญาในประเทศมีเขตอำนาจเหนือความผิดเนื่องจากการทรมาน เมื่อความผิดเหล่านั้นเกิดขึ้นในอาณาเขตใดที่อยู่ภายใต้เขตอำนาจของตนหรือบนเรือหรืออากาศยาน ที่จดทะเบียนในรัฐอย่างเช่นเดียวกับเขตอำนาจเหนืออาณาเขตอย่างกว้าง ๆ ซึ่งได้บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา ในกรณีที่ผู้เสียหายเป็นคนชาติของรัฐนั้นรัฐอาจดำเนินการตามที่เห็นสมควรเนื่องจากการใช้อำนาจทางอาญาภายนอกอาณาจักในกรณีที่ผู้เสียหายเป็นคนชาติของรัฐอาจไม่สามารถทำได้ในบางกรณีจึงไม่ได้เป็นข้อบังคับตายตัว คณะกรรมการต่อต้านการทรมานได้วินิจฉัยไว้ในคดีกรณีนายพลปิโนเช่ (9) การให้หลักประกันว่า เหตุจากการทรมานมีสิทธิได้รับการเยียวยาและชดใช้ทดแทนและมีสิทธิซึ่งสามารถบังคับคดีได้ที่จะได้รับสินไหมทดแทนที่เป็นธรรมและเพียงพอ

รวมทั้งวิธีทางที่จะได้รับการบำบัดฟื้นฟูอย่างเต็มรูปแบบที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ตามมาตรา 13-14 ของอนุสัญญา ดังที่คณะกรรมการต่อต้านการทรมาน ได้มีคำวินิจฉัยในคดี Dzemaji et la v. Yugoslavia (10) การควบคุมผู้กระทำผิดทรมานในเขตอำนาจศาลอนุสัญญาได้กำหนดให้รัฐภาคีใดที่ถูกกล่าวหาว่าได้กระทำความผิดใดที่อ้างถึงในความผิดเกี่ยวกับการทรมานอยู่ในอาณาเขตของตน การควบคุมตัวและดำเนินมาตรการนั้นต่อไปได้เพียงเท่าที่จำเป็นที่จะทำให้การดำเนินกระบวนการทางอาญาหรือสำหรับการส่งตัวเป็นผู้ร้ายข้ามแดนสามารถกระทำได้ หลักเกณฑ์การตัดสินว่าควรมีการคุมขังหรือไม่ขึ้นอยู่กับกฎหมายในประเทศว่าด้วยพยานหลักฐาน โดยรัฐจะต้องดำเนินการไต่สวนเบื้องต้นในด้านข้อเท็จจริงโดยทันที และต้องแจ้งให้รัฐซึ่งเป็นที่เกิดเหตุ และรัฐซึ่งผู้ถูกกล่าวหาและผู้เสียหายเป็นคนชาติใดได้ทราบถึงสถานการณ์ที่เกิดขึ้น การควบคุมตัวและการไต่สวนจะต้องดำเนินไปแม้ว่ารัฐแห่งนั้นจะได้รับคำขอให้ส่งบุคคลเป็นผู้ร้ายข้ามแดนหรือไม่ก็ตาม คณะกรรมการต่อต้านการทรมานได้มีคำวินิจฉัยไว้ในคดี Halimi-Nedzibi v. Austria (11) การดำเนินคดีหรือการส่งผู้ร้ายข้ามแดนอนุสัญญาได้กำหนดมาตรการ ให้รัฐภาคีซึ่งพบตัวบุคคลที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอยู่ในอาณาเขตซึ่งอยู่ภายใต้เขตอำนาจรัฐของตน พิจารณาส่งเรื่องให้เจ้าพนักงานผู้มีอำนาจของตนฟ้องร้องดำเนินคดี หากรัฐนั้นไม่ยอมส่งบุคคลดังกล่าวเป็นผู้ร้ายข้ามแดน ดังที่คณะกรรมการต่อต้านการทรมานได้ให้คำวินิจฉัยไว้ในคดี Guengueng et al V. Senegal (12) การรับฟังพยานที่ได้มาจากการทรมานอนุสัญญา กำหนดให้รัฐภาคีแต่ละรัฐรับประกันว่า จะยกคำให้การใดที่พิสูจน์ได้ว่าได้ให้โดยเป็นผลจากการทรมานขึ้นอ้างเป็นหลักฐานในการดำเนินคดีใดมิได้ เว้นแต่จะใช้เป็นหลักฐานผูกมัดบุคคลที่ถูกกล่าวหาว่า

ได้กระทำการทรมาน ในฐานะเป็นหลักฐานว่าคำให้การ ได้มาโดยวิธีนั้น ตามมาตรา 15 ของอนุสัญญา ดัง ความเห็นทั่วไปที่รับรองโดยคณะกรรมการต่อต้านการ ทรมาน ในคดี Harutyunyan v. Armenia (13) การให้ หลักประกันว่า เจ้าพนักงานผู้มีอำนาจ ได้ดำเนินการ สืบสวนสอบสวนอย่างไม่ล่าช้าโดยพลันและโดย ปราศจากความล่าเอียง เมื่อมีเหตุที่น่าเชื่อได้ว่าการ ทรมานเกิดขึ้นตามมาตรา 12 ของอนุสัญญา ดังจะ เห็นได้จากคำวินิจฉัยของคณะกรรมการต่อต้านการ ทรมานในคดี Blancoi Abad v. Spain และ (14) การให้หลักประกันว่าผู้ถูกกล่าวหาหรือกลุ่มผู้ถูก กล่าวหาจะถูกดำเนินคดีอาญาเมื่อผลของการสืบสวน สอบสวนปรากฏชัดเจนว่ามีการทรมานเกิดขึ้น หาก ข้อกล่าวหาเรื่องการปฏิบัติที่โหดร้าย ๆ หรือ การ ลงโทษอื่นที่โหดร้าย ๆ สมเหตุสมผล ทรมาน ผู้ถูก กล่าวหาหรือกลุ่มผู้ถูกกล่าวหาจะถูกดำเนินคดีอาญา ทางวินัยหรืออื่นๆ ที่เหมาะสมตามมาตรา 7 ของ อนุสัญญา

2. ศึกษาเชิงเปรียบเทียบมาตรการทาง กฎหมายเพื่อรองรับอนุสัญญาของประเทศไทยกับ ต่างประเทศ จากศึกษาเชิงเปรียบเทียบมาตรการทาง กฎหมายเพื่อรองรับอนุสัญญาของประเทศไทยกับ ต่างประเทศ พบว่า (1) การเข้าเป็นภาคีอนุสัญญา อนุสัญญา มีมติรับรอง ปี ค.ศ. 1984 ประเทศ สหรัฐอเมริกา ยื่นภาคยานุวัติเมื่อ 18 เมษายน ค.ศ. 1988 ส่วนประเทศฝรั่งเศส ยื่นภาคยานุวัติเมื่อ 26 มิถุนายน ค.ศ. 1987 ส่วนประเทศฟิลิปปินส์ ยื่นภาค ยานุวัติเมื่อ 26 มิถุนายน ค.ศ. 1987 ส่วนประเทศ ไทย ยื่นภาคยานุวัติเมื่อ 2 ตุลาคม ค.ศ. 1997 (2) ปฏิบัติตามอนุสัญญา ประเทศไทย มีรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 กำหนดห้าม การ ทรมาน เช่นเดียวกับ ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศ

ฟิลิปปินส์และประเทศฝรั่งเศส แต่ประเทศไทยไม่ได้ จำกัดคำนิยามไว้ และ ประมวลกฎหมายอาญาที่ใช้ บังคับในปัจจุบันไม่มีบทบัญญัติจำกัดความโดยเฉพาะ (3) การห้ามส่งตัวกลับไปสู่ประเทศที่ตนอาจจะต้อง เผชิญกับการทรมาน ประเทศไทยมีมาตรการทาง กฎหมายของไทยที่เกี่ยวข้องกับการส่งผู้ร้ายข้ามแดน ได้แก่ แบบพิธีปฏิบัติในการส่งผู้ร้ายข้ามแดนตามที่ ระบุในพระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. 2472 และพระราชบัญญัติการเนรเทศ พ.ศ. 2499 ให้ อำนาจสิทธิขาดในการตัดสินใจในการเนรเทศคนต่าง ด้าวใดๆ จะขึ้นอยู่กับมติตัดสินใจของนายกรัชมมนตรี โดยไม่มีเงื่อนไขซึ่งแตกต่างจากประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศฟิลิปปินส์และประเทศฝรั่งเศส (4) รัฐภาคีต้อง ดำเนินการให้การกระทำการทรมานตามถือเป็น ความผิดตามกฎหมายอาญาของตน ข้อบทที่ 4 ประเทศไทย มีมาตรการกำหนดให้การทรมาน การ พยายาม การสมรู้ร่วมคิด การมีส่วนร่วมในการ ทรมาน และเขตอำนาจเหนือความผิดทรมาน ไทย ตีความเข้าใจในกรณีดังกล่าวตามประมวลกฎหมาย อาญาที่ใช้บังคับในปัจจุบัน ซึ่งแตกต่างจาก ประเทศ สหรัฐอเมริกาประเทศฟิลิปปินส์และประเทศฝรั่งเศส (5) มาตรการส่งเสริมให้มีการศึกษาและข้อสนเทศ เกี่ยวกับการห้ามการทรมาน ประเทศไทย มีการรณรงค์ โดยองค์กรเอกชนในการให้ข้อมูล การศึกษาเกี่ยวกับ หลักกฎหมายระหว่างประเทศ ในการคุ้มครองสิทธิ มนุษยชน เช่นเดียวกับประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศ ฟิลิปปินส์และประเทศฝรั่งเศส (6) กฎเกณฑ์ คำสั่ง วิธีกรและแนวทางปฏิบัติในการไต่สวน ตลอดจน การจัดระเบียบทั้งปวงสำหรับการควบคุมและการ ปฏิบัติต่อบุคคลที่ตกอยู่ใต้อาณาของการจับ การ กักขังและการจำคุก ประเทศไทย 1) หลักกฎหมาย ทั่วไป การควบคุมตัวบุคคลผู้ถูกจับนั้น ประมวล

กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญานำกฎัยการศึกและพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548 มาใช้บังคับ เช่นเดียวกับประเทศสหรัฐอเมริกาประเทศฟิลิปปินส์ และประเทศฝรั่งเศส (7) การสืบสวน และสิทธิการร้องทุกข์ ประเทศไทยมีหน่วยงานและกลไกในการรับเรื่องราวร้องทุกข์โดยหลากหลายและหลายระดับ โดยมีขอบเขตเรื่องราวที่สามารถรับเรื่องราวร้องทุกข์ได้โดยกว้างขวาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเดือดร้อนที่เกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐจนถึงขั้นการทำร้ายให้เกิดการ “ทรมาณ” ตามอนุสัญญา เช่นเดียวกับประเทศสหรัฐอเมริกาประเทศฟิลิปปินส์และประเทศฝรั่งเศส (8) การจ่ายค่าชดเชย และค่าทดแทนแก่ผู้เสียหาย ประเทศไทย ยังไม่มีบัญญัติกฎหมายที่บัญญัติกรณีดังกล่าวไว้โดยตรงที่ให้สิทธิแก่ผู้ถูกทรมาณให้ได้รับค่าสินไหมทดแทน ประเทศไทยมีพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2544 ที่ผู้เสียหายสามารถขอรับการเยียวยาได้ เช่นเดียวกับประเทศสหรัฐอเมริกาประเทศฟิลิปปินส์และประเทศฝรั่งเศสที่มีกฎหมายเยียวยาโดยเฉพาะ (9) การปฏิบัติที่โหดร้าย หรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ที่ไม่ถึงกับเป็นการทรมาณ ประเทศไทย การกระทำที่ไม่เข้าข่ายการ “ทรมาณ” ศาลพิจารณาว่าเป็นการใช้กำลังทำร้ายผู้อื่น จนเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจของผู้อื่น ถือเป็น การกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกาย ระวังโทษตามประมวลกฎหมายอาญา ส่วนประเทศสหรัฐอเมริกา มีรายงานเกี่ยวกับการกระทำที่โหดร้ายของเจ้าหน้าที่รัฐในกระบวนการยุติธรรม ประเทศฟิลิปปินส์ได้มีการบังคับใช้กฎระเบียบข้อบังคับ กระทรวงยุติธรรมและงานรับผิดชอบเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน พร้อมด้วยการมีส่วนร่วมของหน่วยงานที่ไม่ใช่หน่วยงานรัฐ ประเทศฝรั่งเศส

มาตรการและกลไกทางกฎหมายที่เป็นการต่อต้านการทรมาณของเจ้าหน้าที่รัฐในกระบวนการยุติธรรม (10) มาตรการควบคุมลงโทษเจ้าหน้าที่รัฐที่กระทำทรมาณพบว่าส่วนประเทศไทยประมวลกฎหมายอาญามีบทบัญญัติกล่าวถึงการกระทำที่มีลักษณะเป็นการทรมาณไว้หลายแห่งแต่จะบัญญัติไว้ในลักษณะของการกระทำผิดที่เป็นการเพิ่มโทษแก่ผู้กระทำผิด ซึ่งต่างจากประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศฟิลิปปินส์ และ ประเทศฝรั่งเศส ซึ่งมีกฎหมายบัญญัติไว้เฉพาะ และ (11) ข้อเสนอสิทธิพบว่า ประเทศไทย เพื่อมิให้ถือว่า ประเทศไทยยอมรับอำนาจของศาลยุติธรรมระหว่างประเทศเป็นการล่วงหน้า ประเทศไทยจึงตั้งข้อสงวนที่จะไม่รับข้อผูกพันในการนำข้อพิพาทเกี่ยวกับการตีความหรือการนำอนุสัญญาไปใช้ขึ้นสู่การวินิจฉัยชี้ขาดของศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ หากคู่พิพาทฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งร้องขอ เว้นเสียแต่ว่าจะพิจารณาเห็นสมควรเป็นกรณีๆ ไป ซึ่งแตกต่างจากประเทศสหรัฐอเมริกาประเทศฟิลิปปินส์และประเทศฝรั่งเศส

3. แนวทางเสนอแนะมาตรการกฎหมายเพื่อรองรับกับอนุสัญญาที่เหมาะสม

3.1 ปัญหาเกี่ยวกับการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาของประเทศไทย (1) เกิดจากกระแสเรียกร้องจากภาคประชาชนให้ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีสมาชิกอนุสัญญา จากปัญหาการที่เจ้าหน้าที่รัฐละเมิดสิทธิมนุษยชน สภาพปัญหาการทรมาณของเจ้าหน้าที่รัฐตามกระบวนการยุติธรรมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และการบังคับใช้กฎหมายตามวิธีพิจารณาคดีอาญาในเขตพื้นที่อื่นๆ ในสถานการณ์ปกติ พฤติการณ์การจับกุมของเจ้าหน้าที่ความมั่นคงของรัฐ ปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนด้านการทรมาณของเจ้าหน้าที่รัฐผ่านทางสื่อสารต่างๆ ทำให้สาธารณชน

ได้ทราบอย่างต่อเนื่องทำให้กระแสเรียกร้องให้มีมาตรการดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่รัฐ แต่เนื่องจากคดีที่เกิดจากการทรมานเป็นคดีพิเศษที่ผู้ตกเป็นเหยื่อจะเข้าถึงความยุติธรรมได้ยาก (2) ความสอดคล้องทางนิตินโยบายก่อนเข้าเป็นภาคีสมาชิกกับหลักการของอนุสัญญา พบว่า ประเทศไทย มีบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญปี 2540 ได้วางหลักการรับรองให้ความคุ้มครองแก่สิทธิเสรีภาพของประชาชนและได้สร้างกลไกเพื่อให้ได้รับการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ (3) แนวนโยบายของฝ่ายบริหารกับการเข้าเป็นภาคีของอนุสัญญา พบว่า คณะรัฐมนตรีอนุมัติการเข้าเป็นภาคีต่ออนุสัญญาเมื่อวันที่ 2 ตุลาคม พ.ศ. 2550 ซึ่งจะมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2550 ต่อมาคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 21 กรกฎาคม พ.ศ. 2558 รับทราบรายงานการพิจารณาเพื่อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายเรื่อง ร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการบังคับบุคคลให้สูญหายโดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพเป็นหน่วยงานในการรวบรวมการดำเนินการ

3.2 ข้อค้นพบจากแนวทางเสนอแนะมาตรการกฎหมายเพื่อรองรับกับอนุสัญญาที่เหมาะสมดังนี้

3.2.1 ปัญหาเกี่ยวกับอนุสัญญาทั้งภาคสารบัญญัติและวิธีสบัญญัติกับความสอดคล้องกฎหมายภายในประเทศ พบว่า (1) การที่ประเทศไทยตั้งข้อสงวน เรื่องคำนิยามของคำว่า การทรมาน การกำหนดความผิดการทรมาน การพยายาม การสมรู้ร่วมคิด และการมีส่วนร่วมในการทรมานนั้น แม้ว่ากฎหมายไทยจะไม่ได้บัญญัติคำนิยามการทรมานไว้ หากแต่เทียบเคียงการใช้กำลังประทุษร้ายกับคำนิยามในอนุสัญญาก็จะบริบทที่ใกล้เคียงกันจะตั้งข้อ

สงวนก็ไม่มีผลประการใด อีกทั้งการตีความตามประมวลกฎหมายอาญา ในส่วนความผิดที่เกี่ยวกับการทรมานอนุสัญญาขอบเขตการบังคับใช้เฉพาะเจ้าหน้าที่รัฐ (2) การที่ประเทศไทยได้ทำถ้อยแถลงตีความในข้อ 5 ของอนุสัญญา เนื่องจากกฎหมายอาญาไทยยังไม่ได้บัญญัติให้การทรมานเป็นความผิดตามกฎหมาย จึงยังไม่ครอบคลุมความผิดทรมานตามหลักเขตอำนาจสากล การตีความเช่นนี้ของไทยอาจส่งผลกระทบต่อไทยในการปฏิบัติตามพันธกรณีตามอนุสัญญาได้ (3) ประเทศไทยได้ลงนามรับรองในทางกฎหมายระหว่างประเทศนั้น ไทยยังไม่มีพันธกรณีใดๆ ที่จะต้องปฏิบัติตามข้อบทต่างๆ ที่บัญญัติไว้ในธรรมนูญศาลอาญาระหว่างประเทศ คณะทำงานจึงอาจพิจารณาถึงปัญหาความยุ่งยากที่จะเกิดขึ้นตามมาภายหลัง จึงใช้วิธีการตั้งข้อสงวนไว้ ดังนั้น การตั้งข้อสงวนบทที่ 30 วรรคหนึ่ง โดยประเทศไทยไม่รับผูกพันตามข้อบทดังกล่าว จะเห็นได้ว่าไม่สอดคล้องกับอนุสัญญาเห็นควรจะต้องมีการยกเลิกข้อสงวนทั้งหมดเสีย (4) ประเทศไทยยึดถือระบบกฎหมายแบบทวินิยม เพื่อให้เกิดผลตามกฎหมายภายในอาจจะมีการแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นกฎหมายสารบัญญัติกฎหมายวิธีสบัญญัติ และกฎระเบียบ กฎเกณฑ์ คำสั่งต่างๆ ของรัฐก็ตีตลอดจนมาตรการต่าง ๆ สำหรับการดำเนินการของเจ้าพนักงานรัฐในการปฏิบัติต่อบุคคลจึงจำเป็นต้องแก้ไข ปรับปรุงหรือเพิ่มเติมระบบภายในทั้งกฎหมายและมาตรการ กฎเกณฑ์ปฏิบัติต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ในฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหารและฝ่ายตุลาการให้มีความสอดคล้องเชื่อมโยงกับหลักการของอนุสัญญาเพื่อให้สามารถนำไปบังคับใช้และปฏิบัติได้จริง (5) ประเทศไทยควรบัญญัติความผิดและการกำหนดคำนิยาม “การทรมาน” ให้สอดคล้องกับคำนิยามการทรมานในอนุสัญญา “การปฏิบัติที่โหดร้ายๆ”

หมายความว่า “การกระทำที่ทำให้เกิดอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจต่อบุคคลหนึ่งบุคคลใดที่มีใช้การกระทำทรามโดยการกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือโดยการยุยงโดยความยินยอม หรือโดยการรู้เห็นเป็นใจของเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือของบุคคลอื่นซึ่งปฏิบัติหน้าที่ราชการ ทั้งนี้ ไม่รวมถึงอันตรายจากการลงโทษที่ชอบด้วยกฎหมาย” “การลงโทษอื่นที่โหดร้ายฯ” หมายความว่า “การกระทำที่ทำให้เกิดอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจต่อบุคคลหนึ่งบุคคลใดที่มีใช้การกระทำทราม หรือ การปฏิบัติอย่างโหดร้ายไร้มนุษยธรรมหรือย่ำยีศักดิ์ศรี โดยการกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ใช้อำนาจหน้าที่นอกเหนือขอบเขตการลงโทษที่ชอบด้วยกฎหมาย หรือโดยการยุยงโดยความยินยอม หรือโดยการรู้เห็นเป็นใจของเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือของบุคคลอื่นซึ่งปฏิบัติหน้าที่ราชการ” (6) การแก้ไขกฎหมายอาญาหรือตราเป็นพระราชบัญญัติป้องกันการทราม ก็จะแก้ปัญหาคติความและ การพยายามกระทำการทราม และการสมรู้ร่วมคิด หรือ การมีส่วนร่วมในการทราม การกำหนดอัตราโทษ การกำหนดอายุความให้เหมาะสมกับระดับการกระทำผิดทราม การทรามเป็นความผิดที่มีลักษณะพิเศษ ส่วนนี้จึงต้องกำหนดบทลงโทษให้เหมาะสมกับความผิดในลักษณะนี้ด้วย ส่วนการนิรโทษกรรมประเทศไทยอาจจะไม่ต้องยึดตายตัวตามอนุสัญญาก็ได้ (7) กฎหมายพิเศษทั้งสองฉบับของประเทศไทยนี้ มีเนื้อหาบางส่วนที่ให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่รัฐกระทำการกระทบต่อสิทธิส่วนบุคคลและขัดต่อหลักสิทธิมนุษยชน และถือเป็นอุปสรรคที่สำคัญในการกำหนดมาตรการต่อต้านการทราม อีกทั้งยังเป็นการละเมิดพันธกรณีของอนุสัญญา เห็นควร ยกเลิกเงื่อนไขตามพระราช

กำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินพ.ศ. 2548 ที่ให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่รัฐ ในการควบคุมตัวผู้ต้องสงสัย รวมถึงการยกเลิกหลักการที่ยอมให้เจ้าหน้าที่รัฐใช้ดุลพินิจในการขอขยายระยะเวลาการควบคุมตัว ยกเลิกบทบัญญัติมาตรา 17 ที่ยกเว้นความรับผิดทั้งทางแพ่ง ทางอาญา และทางวินัยของเจ้าหน้าที่ของรัฐเนื่องจากเป็นการส่งเสริมให้มีการทรามอย่างเป็นระบบในประเทศไทย (8) ข้อบังคับที่ชัดเจนซึ่งห้ามส่งตัวบุคคลไปเพื่อคุมขังหรือไปยังรัฐแห่งอื่นในกรณีที่บุคคลดังกล่าวอาจเผชิญกับการทรามซึ่งเป็นสิ่งที่ต้องห้ามตามข้อบัญญัตินี้ ซึ่งจะปฏิบัติตามหลักการไม่ผลักดันกลับการกระทำผิดการทรามมิให้ถือว่าเป็นความผิดทางการเมืองตามกฎหมายว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดนและกฎหมายว่าด้วยความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา (9) การบัญญัติผู้กระทำความผิดการทราม นอกราชอาณาจักรจะต้องรับโทษในราชอาณาจักรโดยให้นำมาตรา 10 แห่งประมวลกฎหมายอาญามาบังคับใช้โดยอนุโลม (10) ความผิดการทราม เป็นความผิดอาหาระหว่างประเทศ ประเทศไทยไม่ได้บัญญัติความผิดทรามเฉพาะกาล ส่งผลกระทบต่อการควบคุมผู้กระทำความผิดในเขตอำนาจศาล และมาตรการจับกุมคุมขังบุคคลและการดำเนินการอื่น ๆ ทางกฎหมายจึงเห็นควรให้มีการบัญญัติฐานความรับผิดชอบการทราม โดยการแก้ไขกฎหมายภายในที่เกี่ยวข้องหรือการตราพระราชบัญญัติป้องกันการทราม (11) หลักกฎหมายไทยไม่มีข้อจำกัดในกฎหมายหรือในสนธิสัญญาที่ประเทศไทยจะไม่ส่งผู้ร้ายข้ามแดนในความผิดฐานกระทำการ “ทราม” เนื่องจากการทรามตามอนุสัญญาเป็นความผิดในกฎหมายไทยแล้วเพียงแต่ยังไม่มีการกำหนดเป็นความผิดเฉพาะ รวมถึงการที่ประเทศไทยก็สามารถส่งผู้ร้าย

ข้ามแดนให้แก่ประเทศอาจส่งผู้ร้ายข้ามแดนให้ได้ โดยอาศัยหลักการต่างตอบแทนประกอบหลักเกณฑ์ตามพระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ.2551 ได้ (12)ทุกหน่วยงานให้ความสำคัญต่อการฝึกอบรมเจ้าพนักงานรัฐในกระบวนการยุติธรรม และหน่วยงานอิสระตามรัฐธรรมนูญ เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิพลอดจากการถูกรุกราน และมีหน่วยงานที่เป็นผู้ประสานงาน เก็บรวบรวมข้อมูล ติดตามประเมิน ตรวจสอบความไม่สอดคล้องของกฎระเบียบของหน่วยงานรัฐเกี่ยวกับอนุสัญญา โดยกำหนดอำนาจหน้าที่พร้อมทั้งงบประมาณ เมื่อมีการตราพระราชบัญญัติป้องกันการทรมาน (13) หลักการรับประกันปัจเจกบุคคลที่อ้างว่าตนถูกรุกรานในอาณาเขต มีสิทธิที่จะร้องทุกข์ต่อเจ้าพนักงานรัฐเพื่อให้มีการตรวจสอบและสอบสวนในทันทีโดยปราศจากความลำเอียง รัฐภาคีควรคำนึงถึงข้อพิจารณาหลายประการเพื่อการตัดสินใจตั้งคณะกรรมการอิสระเพื่อไต่สวนข้อเท็จจริง (14) การตราบัญญัติพระราชบัญญัติป้องกันการปราบปรามการทรมานขึ้นมาบังคับใช้โดยเฉพาะทำให้มาตรการเยียวยาตามอนุสัญญา จึงทำให้ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อดังกล่าวได้รับการคุ้มครองอย่างทั่วถึง (15) การแก้ไขกฎหมายไทยเป็นหลักประกันสิทธิที่สอดคล้องกับอนุสัญญาที่ต้องการให้มีหลักประกันที่เพียงพอต่อการดำเนินคดีที่เป็นธรรมกับผู้กระทำผิดในความผิดฐานการทรมาน แล้วหลักการไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาจากการทรมานที่ได้มาโดยมิชอบไว้ในมาตรา 226 ซึ่งสอดคล้องกับหลักในอนุสัญญา (16) หลักการในการควบคุม และขังผู้ต้องหาหรือจำเลย โดยมีการกำหนดระยะเวลาการจำกัดอิสรภาพของจำเลย หรือผู้ต้องขัง ซึ่งถือเป็นขั้นตอนการเฝ้าระวังมิให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนคุ้มครองผู้ถูกควบคุมตัวให้ปลอดภัยจากการทรมาน และ (17) ประเทศไทยควรจัดตั้งหน่วยงาน

“คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทรมาน” กำกับดูแลระดับชาติซึ่งมีอำนาจหน้าที่สอบสวนและป้องกันการทรมานหน่วยงานดังกล่าวควรมีลักษณะถาวรเป็นอิสระ

3.2 ปัญหาเกี่ยวกับผลกระทบต่อนโยบายฝ่ายนิติบัญญัติ นโยบายฝ่ายบริหาร และนโยบายฝ่ายตุลาการ หลังจากเข้าเป็นภาคีอนุสัญญา (1) ผลกระทบต่อฝ่ายนิติบัญญัติ ตามกฎหมายที่มีอยู่อาจยังไม่สอดคล้องและครบถ้วนตามพันธกรณีของอนุสัญญา จำเป็นจะต้องปรับปรุงแก้ไขบทบัญญัติของกฎหมาย และการตราบทบัญญัติของกฎหมายใหม่ที่มีความชัดเจนเพียงพอในการกำหนดความผิดและโทษของการทรมานให้สอดคล้องกับพันธกรณีตามอนุสัญญา (2) ผลกระทบต่อฝ่ายบริหาร ประเทศไทยควรมีกรอบที่ชัดเจนในการกำหนดนโยบายและมาตรการต่าง ๆ การให้หลักประกันว่าการให้การศึกษาและข้อมูลเรื่องการห้ามการทรมานโดยบรรจุอยู่ในหลักสูตรอบรมเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย (พลเรือน ตำรวจ และทหาร) บุคลากรทางแพทย์ เจ้าหน้าที่ของรัฐและบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง (3) ผลกระทบต่อฝ่ายตุลาการและที่เกี่ยวข้องเนื่องจากเป็นผู้ชี้ขาดเรื่องความยุติธรรม ควรจัดทำจรรยาบรรณวิชาชีพ นักกฎหมาย เช่น ผู้พิพากษา ตามหลักการพื้นฐานของสหประชาชาติว่าด้วยความเป็นอิสระของตุลาการ หลักการที่ 6 หลักการว่าด้วยความอิสระของตุลาการ ได้ให้อำนาจแก่ศาลเพื่อให้เกิดหลักประกันว่าการพิจารณาของศาลเป็นไปด้วย พนักงานอัยการควรดำเนินการ มีมาตรการในการคุ้มครองบุคคลที่ถูกกระทำทรมาน เช่น การกลั่นกรองพยานหลักฐานทั้งหมดที่ถูกรวบรวมมาจากการสอบสวนคดีอาญานั้นต้องไม่ได้จากการทรมาน รวมทั้งต้องแจ้งต่อศาล ตลอดจนดำเนินการทุกขั้นตอนที่จำเป็นเพื่อนำตัวผู้รับผิดชอบมาดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมความผิดทางอาญารัฐนการกระทำการ

ทรมาน ตลอดจนการเข้าไปมีส่วนร่วมดูแลต่อผู้ที่ถูกคุมขัง และ (4) เมื่อพิจารณาตามหลักการของอนุสัญญา จึงมุ่งคุ้มครองให้บุคคลผู้ตกเป็นเหยื่อของการทรมาน ให้ได้รับการปฏิบัติที่เป็นธรรมในทุกขั้นตอนของการดำเนินคดี มีการตรวจสอบข้อร้องเรียนเกี่ยวกับการทรมานอย่างรวดเร็วและเป็นธรรม ตลอดจนมาตรการในการเยียวยาชดใช้ค่าเสียหายที่เพียงพอ และเป็นธรรมแก่เหยื่อและผู้ที่เกี่ยวข้อง ให้ได้รับการบำบัดฟื้นฟูสภาพทั้งทางกายและจิตใจอย่างเต็มรูปแบบ เพื่อให้สอดคล้องกับพันธกรณีตามอนุสัญญา

4. แนวทางเกี่ยวกับการตราพระราชบัญญัติป้องกันการทรมาน

4.1 ประเทศไทยปฏิบัติตามพันธกรณีอย่างได้ผล อาจจะต้องแก้ไขกฎหมายประมาณ 20 ฉบับ และกฎระเบียบต่างๆ อีกหลายฉบับ เพราะมีหลายเรื่องที่เกี่ยวข้อง จึงสนับสนุนให้ทำเป็นกฎหมายพิเศษแยกมาต่างหาก จึงเห็นความสำคัญของการมีกฎหมายเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการทรมานที่เป็นรูปธรรมในการแก้ไขปัญหการทรมาน โดยการร่างพระราชบัญญัติป้องกันการทรมาน

4.2 ฉบับร่างพระราชบัญญัติป้องกันการทรมานระบุถึงการมีคณะกรรมการ มีอำนาจในการกำหนดให้หน่วยงานที่มีอำนาจสืบสวนสอบสวนทำคดีทรมาน จำนวนคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทรมาน ต้องพิจารณาถึงการมีส่วนร่วมของผู้เสียหายและญาติผู้เสียหายด้วย ควรกำหนดการชดเชยเยียวยาให้สอดคล้องตามที่คณะกรรมการอนุสัญญา เสนอ

4.3 กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ เป็นผู้ดำเนินการจัดทำรายงานผลการดำเนินงานของประเทศไทยตามอนุสัญญา ซึ่งได้ดำเนินการศึกษาและรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ทั้งด้านเอกสารจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์เชิงปฏิบัติกรร่วมกับผู้แทนจากหน่วยงานที่

เกี่ยวข้อง องค์กรเอกชน และประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากการกระทำทรมานตามความหมายของอนุสัญญา การอภิปรายผล

จากข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขมาตรการกฎหมายเพื่อรองรับกับอนุสัญญาที่เหมาะสม พบว่า ปัญหาเกี่ยวกับนโยบายฝ่ายบริหารการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมและความมั่นคงแห่งรัฐถือเป็นหน้าที่ของรัฐเป็นผู้ดูแลประชาชน ดังนั้นเจ้าหน้าที่ต้องดำเนินการภายใต้กฎหมายด้วยความยุติธรรม หากแต่จากข้อเท็จจริงการทรมานเกิดขึ้นมาจากการที่เจ้าหน้าที่รัฐต้องการหรือขยายข้อมูลเพื่อสะดวกในการทำงานหรือต้องงานตามแนวความคิดของทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรม รัฐจะต้องมีกระบวนการตรวจสอบการทรมานที่เกิดขึ้นมีการกำหนดขั้นตอนเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อให้เจ้าหน้าที่รัฐต้องปฏิบัติตาม การทรมานที่เกิดขึ้นปัญหาหลักส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นจากการสื่อสารที่บกพร่อง และ ความขัดแย้งด้านค่านิยมเป็นความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจาก ความเชื่อเดิมๆของเจ้าหน้าที่รัฐสมัยก่อนมีการทรมานผู้กระทำความผิดหรือผู้ต้องหาการจับกุมและวิธีการสอบสวน จนมีการปฏิบัติกันมายาวนานสืบทอดวิธีการทำงานทางลัดเพื่อความสะดวกในการบังคับให้มีการสารภาพทั้งการจับกุม สืบสวน การสอบสวนอีกทั้งการเรียกอาชญากรรมว่า “ผู้กระทำความผิด” ซึ่งถูกมองว่าเป็นอาชญากรที่กระทำความผิดต่อกฎหมาย ระเบียบกฎเกณฑ์ของสังคม ดังนั้นวิธีปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดโดยการละเมิดสิทธิจึงเป็นเรื่องที่เหมาะสมแล้ว ประกอบกับพฤติกรรมอาชญากรเป็นพวกเลวร้าย นำรังเกียจสอดคล้องกับทฤษฎีการประทับทราแต่ต่อมาสังคมเห็นว่าการทรมานเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องและผิดกฎหมายต้องการที่จะขจัดการกระทำทรมานนั้นให้สิ้นไป จึงได้มีการเรียกร้องให้เจ้าหน้าที่รัฐต้องอยู่

ภายใต้การควบคุมอย่างเดียวกันและจะต้องผ่านกระบวนการยุติธรรมอย่างชัดเจนต้องมีกระบวนการกลั่นกรอง ในแต่ละขั้นตอนตั้งแต่ การสืบสวนก่อนทำการจับกุม, การจับกุม, การสืบสวนภายหลังการจับกุม, การเตรียมคดีเพื่อฟ้องต่อศาล, การพิจารณาคดีและการลงโทษผู้กระทำความผิด หรือการปลดปล่อยจำเลย ซึ่งในกรณีที่ผู้ต้องหาบริสุทธิ์ และผ่านกระบวนการกลั่นกรองสอดคล้องกับทฤษฎีกระบวนการนิติธรรม ที่ให้ความสำคัญในเรื่องความเป็นธรรมตามขั้นตอนต่างๆ และยึดถือกฎหมายหรือหลักนิติธรรมมากกว่าความคิดในเรื่องการควบคุมอาชญากรรม เนื่องจากการค้นหาข้อเท็จจริงซึ่งกระทำโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือฝ่ายปกครองอาจเกิดการทรمانหรือปฏิบัติโดยมิชอบตามอนุสัญญา หรือ อาจใช้วิธีการล่อลวง ชูเชื้อ หรือการสร้างพยานหลักฐานขึ้นใหม่ได้ เพราะทฤษฎีนี้ยึดถือกฎหมายเป็นหลัก ในการพิจารณาคดีอาญาหรือได้สวนข้อกล่าวหาจึงต้องมีลักษณะเป็นทางการและเปิดเผยในศาลยุติธรรม ทั้งในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายต่อหน้าองค์คณะของผู้พิพากษาที่เป็นกลาง ไม่ลำเอียงเข้ากับฝ่ายใด นอกจากนี้บุคคลจะไม่ถูกกล่าวหาว่าประกอบอาชญากรรมเพียงเพราะมีพยานหลักฐานว่าเขาได้กระทำเท่านั้น แต่เขาจะมีความผิดก็ต่อเมื่อ ผู้มีอำนาจตามกฎหมายพิจารณาพิพากษาชี้ขาดตามตัวบทกฎหมายต่างๆอย่างถ่วงแล้วว่าเขามีความผิด

นิตินโยบายของประเทศไทยจึงมีความพร้อมในระดับหนึ่งก่อนที่จะเข้าเป็นภาคีสมาชิกอนุสัญญา เพราะรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรได้มีบทบัญญัติคุ้มครองสิทธิปลอดจากการทรمان แต่อย่างไรก็ตาม มีการบัญญัติความผิดทางอาญาที่เกี่ยวกับการทรمان โดยพิจารณาจาก กฎหมาย ระเบียบ และแนวปฏิบัติ

ในเชิงป้องกันของไทย ให้สอดคล้องอนุสัญญา ซึ่งจะสอดคล้องกับหลักการพัฒนา หลักการยอมรับ และการปฏิรูปกฎหมาย กล่าวคือ เมื่อประเทศไทยเข้าเป็นภาคีสมาชิกอนุสัญญาแล้วจำเป็นต้องมีการพัฒนากฎหมายภายในเพื่อรองรับอนุสัญญาเพื่อป้องกันสิทธิจากการทรมานจากเจ้าหน้าที่รัฐตั้งนั้น การที่จะตรากฎหมายป้องกันการทรมานจะต้องทำให้ประชาชนเคารพกฎหมายตามรากฐานของทฤษฎีว่าด้วยการยอมรับนับถือกฎหมาย เน้นการนับถือกฎหมายโดยรัฐตามหลักนิติรัฐหลักความเหมาะสมและระดับการกระทำผิดหลักการรับประกันว่าอยู่ภายใต้กติกาหรือหลักเกณฑ์ที่ยอมรับได้ เป็นต้น

ประเทศไทยยึดถือระบบกฎหมายแบบทวินิยม เพื่อให้เกิดผลตามกฎหมายภายในอาจจะมีการแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นกฎหมายสารบัญญัติกฎหมายวิธีสบัญญัติ และกฎระเบียบ กฎเกณฑ์ คำสั่งต่างๆ ของรัฐก็ดีตลอดจนมาตรการต่าง ๆ สำหรับการดำเนินการของเจ้าพนักงานรัฐในการปฏิบัติต่อบุคคลจึงจำเป็นต้องแก้ไข ปรับปรุงหรือเพิ่มเติมระบบภายในทั้งกฎหมายและมาตรการ กฎเกณฑ์ปฏิบัติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ในฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหารและฝ่ายตุลาการให้มีความสอดคล้องเชื่อมโยงกับหลักการของอนุสัญญาเพื่อให้สามารถนำไปบังคับใช้และปฏิบัติได้จริง ก็จะไม่เป็นไปตามหลักการปฏิบัติเพื่อส่งเสริมและดำเนินการปฏิรูปกฎหมาย ที่มีการกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติเพื่อส่งเสริมและดำเนินการปฏิรูปกฎหมาย การจัดลำดับความสำคัญว่าควรปฏิรูปกฎหมายก่อนหรือหลังจากการให้สัตยาบันหรือภาคยานุวัติ รัฐอาจดำเนินการให้มีการปฏิบัติตามพันธกรณีหรืออนุสัญญาในทางทฤษฎีหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจซึ่งมีหน้าที่พบทวนกฎหมายที่เป็นอยู่อย่างรอบด้าน จะต้องจำแนกสิ่งที่จะต้องเปลี่ยนแปลงและเสนอร่างกฎหมาย การ

วิเคราะห์กฎหมายภายในและความสอดคล้องกับพันธกรณีของอนุสัญญาว่าเป็นมาตรวัด โดยการประเมินกฎหมายเดิมที่เกี่ยวข้องในแง่ความสอดคล้องรวมทั้งผลกระทบในเชิงปฏิบัติและการจำแนกประเภทกฎหมายที่จำเป็นต้องการปฏิรูป และรูปแบบของกฎหมายที่ต้องบัญญัติตามอนุสัญญา และการร่างกฎหมายภายในที่จำเป็น

ในภาคสารบัญญัติของอนุสัญญา ประเทศไทยควรบัญญัติความผิดและการกำหนดค่านิยม “การทรمان” และกำหนดค่านิยม “การทรمانการปฏิบัติอย่างโหดร้าย ฯ” และ “การลงโทษอื่นที่โหดร้าย ฯ” เพื่อสอดคล้องกับการบังคับใช้กฎหมาย การพยายามกระทำการทรมาน และการสมรู้ร่วมคิด หรือ การมีส่วนร่วมในการทรมานการกำหนดอัตราโทษให้เหมาะสมกับระดับการกระทำความผิดทรมาน การกำหนดโทษปรับที่ใช้ลงโทษผู้กระทำความผิดอย่างเหมาะสม เพราะว่าการใช้โทษปรับมีต้นทุนในการบริหารจัดการการกำหนดอายุความ 20 ปี และให้เริ่มนับเมื่อการกระทำความผิดทรมานสิ้นสุดลง และผู้ถูกลงโทษอยู่ในวิสัยหรือโอกาสที่จะร้องทุกข์ได้ ส่วนการนิรโทษกรรม ประเทศไทยอาจจะไม่ต้องยึดตายตัวตามอนุสัญญาก็ได้ โดยทั้งหมดนี้ถ้าตราเป็นพระราชบัญญัติป้องกันการทรมาน ก็จะเป็นการสอดคล้องต่อการบังคับใช้กฎหมายซึ่งเมื่อพิจารณาจากแนวคิดหลักการกำหนดความรับผิดชอบทางอาญา อายุความทางอาญา และการนิรโทษกรรม กับ การป้องกันการทรมานและการปฏิบัติโดยมิชอบ ตามอนุสัญญาจะเห็นได้ว่าหลักการตีความกฎหมาย เป็นการค้นหาความหมายของกฎหมายที่มีถ้อยคำต้องชัดเจน ไม่กำกวมมีความผิดพลาด ส่วนหลักการรับผิดชอบทางอาญาเมื่อมีการกระทำอันเป็นการกระทำความผิดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

หรือต่อผลประโยชน์ร่วมกันของคนในสังคม ความรับผิดชอบทางอาญามีวัตถุประสงค์เพื่อลงโทษผู้กระทำความผิด

ในส่วนภาควิสัยบัญญัติ หลักการในการควบคุมและขังผู้ต้องหาหรือจำเลย โดยมีการกำหนดระยะเวลาการจำกัถือสภาพของจำเลย หรือผู้ต้องขังซึ่งถือเป็นขั้นตอนการเฝ้าระวังมิให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชน การควบคุมตัวผู้กระทำความผิดกฎหมายพิเศษทั้งสองฉบับของประเทศไทยนี้ มีเนื้อหาบางส่วนที่ให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่รัฐกระทำการกระทบต่อสิทธิส่วนบุคคลและขัดต่อหลักสิทธิมนุษยชน และถือเป็นอุปสรรคที่สำคัญในการกำหนดมาตรการต่อต้านการทรมาน อีกทั้งยังเป็นการละเมิดพันธกรณีของอนุสัญญา เห็นควร ยกเลิกเงื่อนไขตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548 หลักการไม่รับฟังพยาน หลักฐานที่ได้มาจากการทรมานที่ได้มาโดยมิชอบหลักความร่วมมือป้องกันทรมานตามกฎหมายว่าด้วยความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา ส่วนตัวบุคคลไปเพื่อคุมขังหรือไปยังรัฐหนึ่งในกรณีที่บุคคลดังกล่าวอาจเผชิญกับการทรมานหรือการปฏิบัติที่โหดร้ายซึ่งเป็นสิ่งที่จะต้องห้ามตามข้อบัญญัตินี้ หลักการรับประกันปัจเจกบุคคลที่อ้างว่าตนถูกลงโทษในอาญาเขตมีสิทธิที่จะร้องทุกข์ต่อเจ้าพนักงานรัฐเพื่อให้มีการตรวจสอบและสอบสวนในทันทีโดยปราศจากความลำเอียงจากคณะกรรมการอิสระเพื่อไต่สวนข้อเท็จจริงการให้ความสำคัญต่อการฝึกอบรมเจ้าพนักงานรัฐในกระบวนการยุติธรรม และหน่วยงานอิสระตามรัฐธรรมนูญ เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิพลอดจากการถูกลงโทษเมื่อพิจารณาตามหลักการของอนุสัญญาจึงมุ่งคุ้มครองให้บุคคลผู้ตกเป็นเหยื่อของการกระทำทรมาน ให้ได้รับการปฏิบัติที่เป็นธรรมในทุกขั้นตอน

ของการดำเนินคดี มีการตรวจสอบข้อร้องเรียนเกี่ยวกับการกระทำทรมานอย่างรวดเร็วและเป็นธรรม ตลอดจนมาตรการในการเยียวยาชดใช้ค่าเสียหายที่เพียงพอและเป็นธรรมแก่เหยื่อและผู้ที่เกี่ยวข้อง ให้ได้รับการบำบัดฟื้นฟูสภาพทั้งทางกายและจิตใจอย่างเต็มรูปแบบ เพื่อให้สอดคล้องกับพันธกรณีตามอนุสัญญาซึ่งจะสอดคล้องกับหลักการปฏิบัติเพื่อส่งเสริมและดำเนินการปฏิรูปกฎหมาย โดยการจัดลำดับความสำคัญว่าควรปฏิรูปกฎหมายก่อนหรือหลังจากการให้สัตยาบันหรือภาคยานุวัติแล้วการวิเคราะห์กฎหมายภายในและความสอดคล้องกับพันธกรณีของอนุสัญญามาเป็นมาตรฐานการจำแนกประเภทกฎหมายที่จำเป็นที่ต้องการปฏิรูป และรูปแบบของกฎหมายที่ต้องบัญญัติตามอนุสัญญา การร่างกฎหมายภายในที่จำเป็น และการติดตามผลการประกันให้มีการบังคับใช้อย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อมีการตราพระราชบัญญัติหลังจากมีการออกกฎหมายแล้ว

ผลกระทบต่อหลักการกฎหมายและกลไกภายในประเทศในการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาแล้ว ย่อมจะส่งผลกระทบต่อระบบต่าง ๆ ภายในประเทศ ไม่ว่าจะเป็นนโยบายมาตรการของฝ่ายบริหาร หลักกฎหมายและกลไกภายในประเทศอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เนื่องจากเนื้อหาของหลักการตามกฎหมายระหว่างประเทศในอนุสัญญา ไม่อาจบังคับโดยปริยายต่อระบบกฎหมายภายในประเทศไทยได้ ส่วนกระบวนการทางนิติบัญญัติของไทย ตามกฎหมายที่มีอยู่อาจยังไม่ครบถ้วนตามความหมายของอนุสัญญา จำเป็นจะต้องปรับปรุงแก้ไขบทบัญญัติของกฎหมาย และการตราบทบัญญัติของกฎหมายใหม่ที่มีความชัดเจนเพียงพอในการกำหนดความผิดและโทษของการทรมานให้ถูกต้องตรงตามหลักการและให้

สอดคล้องกับพันธกรณีตามอนุสัญญาโดยคำนึงถึงวัตถุประสงค์และความมุ่งหมายเพื่อป้องกันการทรมาน ประเทศไทยควรมีกรอบที่ชัดเจนในการกำหนดนโยบายและมาตรการต่าง ๆ เพื่อไม่เปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่รัฐกระทำการเกินขอบอำนาจได้ การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐภายใต้กระบวนการยุติธรรมทางอาญา เจ้าหน้าที่นั้นๆ ต้องห้ามมิให้มีการทรมานต่อผู้ถูกคุมขัง เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลหรือคำรับสารภาพใดๆ และคำรับสารภาพเหล่านั้นก็ไม่อาจนำมาใช้เป็นพยานหลักฐานในการดำเนินคดีได้ รัฐควรจัดให้มีการฝึกอบรมหลักการทรมานเพื่อบรรจุเข้าไปในหลักสูตรของเจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง และบังคับใช้กฎหมาย การกำหนดมาตรการในการป้องกันการทรมานอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเน้นที่การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐไม่ว่าจะเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจ ทหาร และผู้ที่มีอำนาจกระทำการแทนในหน้าที่ทั้งหมด การจัดระบบและทบทวนมาตรการสืบสวนสอบสวนที่เป็นธรรมและรวดเร็ว รวมถึงการกำหนดโทษทางวินัยและโทษตามกฎหมายสำหรับเจ้าพนักงานรัฐที่กระทำความผิดเกี่ยวกับการทรมาน เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการที่กำหนดไว้ในอนุสัญญา

ประเทศไทยปฏิบัติตามพันธกรณีอย่างได้ผล อาจจะต้องแก้ไขกฎหมายประมาณ 20 ฉบับและกฎระเบียบต่างๆ อีกหลายฉบับ เพราะมีหลายเรื่องที่เกี่ยวข้อง จึงสนับสนุนให้ทำเป็นกฎหมายพิเศษแยกมาต่างหาก เพื่อการแก้ไขกฎหมายในประเทศไทยนั้น ยุ่งยากและใช้เวลานานจึงเห็นความสำคัญของการมีกฎหมายเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการทรมานที่เป็นรูปธรรมในการแก้ไขปัญหาการทรมาน โดยการร่างพระราชบัญญัติป้องกันการทรมานโดยระบุถึงการมีคณะกรรมการ มีอำนาจในการกำหนดให้หน่วยงานที่มีอำนาจสืบสวนสอบสวนทำคดีทรมาน จำนวน

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทรมาน ต้องพิจารณาถึงการมีส่วนร่วมของผู้เสียหายและญาติผู้เสียหายด้วย ควรกำหนดการชดเชยเยียวยา รวมถึงค่าชดใช้และการฟื้นฟูเยียวยาให้สอดคล้องโดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ เป็นผู้ดำเนินการจัดทำรายงานผลการดำเนินงานของประเทศไทยตามอนุสัญญา ซึ่งได้ดำเนินการศึกษาและรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ทั้งด้านเอกสารจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การสัมมนาเชิงปฏิบัติการร่วมกับผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง องค์กรเอกชน และประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากการทรมานตามความหมายของอนุสัญญา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับนำไปใช้ในทางปฏิบัติ

1.1 ควรยกเลิกข้อสองนทั้ง 4 ข้อ เพื่อตราพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมาน พ.ศ.... ออกมาเพื่อรองรับอนุสัญญาต่างๆ การดำเนินการด้านบริหาร ฝ่ายบริหารจะต้องดำเนินการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ประกาศหรือลงพิมพ์ในหนังสือราชการเพื่อเผยแพร่ให้กับประชาชนได้รับทราบ การดำเนินการด้านตุลาการ หมายความว่า ในการใช้กฎหมายหรือการตีความกฎหมายโดยตุลาการนั้น ต้องสอดคล้องกับบทบัญญัติแห่งสนธิสัญญาด้วย

1.2 ตราพระราชบัญญัติป้องกันการทรมาน เหตุผลเพราะว่าสามารถกำหนดหลักการและกลไกต่างๆ ในพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวได้เลย เช่น สามารถใช้กลไกการสืบสวนสอบสวนแยกเป็นองค์กรต่างหากออกจากกลไกเดิมทั้งนี้ความเป็นกลางและความเป็นอิสระในการสืบสวนสอบสวน โดยมีคณะกรรมการป้องกันการทรมาน เป็นองค์กรป้องกัน ดำเนินคดี และเยียวยาคดีที่เกี่ยวข้องกับการทรมาน และยังสามารถกำหนดกลไกป้องกันและ

หลักการต่างๆ เพื่อเป็นการรองรับตามอนุสัญญาได้อย่างครบถ้วน

1.3 ให้หน่วยงานรัฐปรับปรุง กฎ ระเบียบ ข้อบังคับที่มีอยู่ในปัจจุบัน ให้สอดคล้องกับพันธกรณีแห่งอนุสัญญา การทรมาน และการปฏิบัติที่โหดร้ายา หรือ การลงโทษอื่นที่โหดร้ายา เช่น ทัณฑสถาน หรือ สถานที่อื่นๆ ที่มีลักษณะเดียวกันปรับปรุงวิธีการลงโทษผู้ต้องขังที่กระทำผิดวินัย รวมถึงกำหนดบทบัญญัติห้ามมิให้เจ้าพนักงานเรือนจำ และ/หรือผู้บังคับบัญชาเรือนจำ การทรมาน และการปฏิบัติที่โหดร้ายา หรือ การลงโทษอื่นที่โหดร้ายา ตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 และพระราชบัญญัติเรือนจำทหาร พ.ศ.2479 เช่น ยกเลิกมิให้มีการลงโทษผู้ต้องขัง ด้วยการขังเดี่ยว ขังห้องมืดไม่มีเครื่องหลับนอน เฝ้ายน เป็นต้น และเพิ่มบทนิยามในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 และพระราชบัญญัติเรือนจำทหาร พ.ศ.2479

1.4 ให้ยกเลิกบทบัญญัติ มาตรา 17 ตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินที่กำหนดให้ยกเว้นความรับผิดชอบทั้งทางแพ่ง ทางอาญา และทางวินัย ของเจ้าหน้าที่รัฐ และให้แก้ไขคำนิยาม “สถานการณ์ฉุกเฉิน” ในมาตรา 4 โดยกำหนดให้นำพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินมาใช้เฉพาะกรณีที่ไม่อาจบังคับใช้กฎหมายอาญาหลักทั่วไปได้

1.5 ปรับปรุงระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน โดยเพิ่มเติมรูปแบบและรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับการทรมาน และ การปฏิบัติที่โหดร้ายา หรือ การลงโทษอื่นที่โหดร้ายา

1.6 มาตรการทั่วไปที่กำหนดห้ามมิให้มีการทรมานภายใต้กฎหมายสูงสุดแห่งรัฐในหมวดตามแนวนโยบายด้านกฎหมายและการยุติธรรม

1.7 กำหนดมาตรการตรวจสอบการทรมาน ควรจัดให้มีหน่วยงานหรือองค์กรอิสระเป็นผู้รับผิดชอบ ตรวจสอบการทรมาน โดยไม่เข้าสู่กระบวนการสอบสวน ของเจ้าพนักงานตำรวจ หรือเจ้าหน้าที่รัฐผู้มีอำนาจ สืบสวนสอบสวนตามที่กฎหมายอาญากำหนด โดยให้นำเอาระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติว่า ด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการตรวจสอบการละเมิด สิทธิมนุษยชน พ.ศ. 2545 มาเป็นแนวทางในการ ตรวจสอบข้อเท็จจริง

1.8 แนวทางดำเนินการของฝ่ายบริหาร ควร ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(1) ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจ โดยการให้ ข้อมูลและรายละเอียดแก่เจ้าหน้าที่รัฐ เพื่อให้ทราบถึง หน้าที่และความรับผิดชอบ รวมถึงเคารพสิทธิมนุษยชน ของผู้ถูกกล่าวหา

(2) ดำเนินการเพื่อจัดให้มีมาตรการบังคับ และต่อต้านการลงโทษที่โหดร้ายทารุณ และลงโทษอย่าง อื่นที่โหดร้าย ย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ รวมถึงการ จับกุมตัวเจ้าหน้าที่รัฐ ซึ่งกระทำความผิดโดยอยู่ภายใต้ กระบวนการพิจารณาคดีซึ่งมีมาตรฐานที่ยอมรับในทาง ระหว่างประเทศ

(3) ดำเนินการตามขั้นตอนของกฎหมายที่ จำเป็น เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการที่กำหนดใน อนุสัญญาต่อต้านการทรมาน และการปฏิบัติหรือการ ลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี รวมถึงการจัดให้มีการเผยแพร่และรณรงค์การต่อต้านการ ทรมาน

(4) จัดให้มีการสร้างหลักเกณฑ์การควบคุม เจ้าหน้าที่รัฐ ในขั้นตอนสืบสวนสอบสวนผู้ต้องหา และไม่ ปลดปล่อยให้มีการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

1.9 ให้กระทรวงยุติธรรม โดยกรมคุ้มครองสิทธิ และเสรีภาพ เป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และ

ให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่กับออก กฎกระทรวง ระเบียบ หรือประกาศเพื่อปฏิบัติการตาม พระราชบัญญัตินี้เช่น การจัดทำรายงานผลการ ดำเนินงานของประเทศไทยตามอนุสัญญา ซึ่งได้ ดำเนินการศึกษาและรวบรวมข้อมูลต่างๆ ทั้งด้านเอกสาร จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

2.1 การวิจัยในครั้งนี้ ได้ศึกษาเน้นเรื่องการ กระทำทรมาน ส่วนการปฏิบัติที่โหดร้าย ๆ และ การ ลงโทษอื่นที่โหดร้าย ๆ เพื่อเสนอแนะแนวทางในการ แก้ไขกระบวนการยุติธรรมของไทยให้สามารถปฏิบัติ ตามอนุสัญญา โดยได้เสนอมาตรการทางกฎหมาย โดยตราพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการ ทรมาน พ.ศ... เพื่อให้การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ของประชาชนภายในประเทศไทยมีผลในทางปฏิบัติ เป็นไปตามพันธกรณีของอนุสัญญาดังกล่าวต่อไป

2.2 การให้ภาคยานุวัติสาร โดยยังไม่มี การ แก้ไขกฎหมายภายในให้ชัดเจนเสียก่อน จะทำให้เกิด ปัญหาการบังคับใช้กฎหมาย ดังนั้น ในกรณี ที่ ประเทศไทยประสงค์จะลงนามในภาคีอนุสัญญา ระหว่างประเทศใดๆ ก็ควรจะต้องมีการอนุวัติรกฎ หมายภายในให้สอดคล้องรองรับกับอนุสัญญานั้นๆ เสียก่อน เนื่องจากประเทศไทยยึดถือระบบกฎหมาย แบบทวินิยม (dualism) การยอมรับข้อผูกพันตาม อนุสัญญาโดยไม่มี การแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้อง หรือ ตราพระราชบัญญัติ ออกมาเพื่อรองรับอนุสัญญา ต่างๆ ให้เสร็จสิ้นเสียก่อนที่จะไปลงนามในอนุสัญญา ทั้งนี้ เพื่อให้ฝ่ายบริหาร และฝ่ายตุลาการสามารถ เตรียมการในส่วนเกี่ยวข้องต่อไป เพื่อให้การ ปฏิบัติการตามอนุสัญญา มีผลอย่างจริงจัง เป็น รูปธรรม

เอกสารอ้างอิง

- กรมราชทัณฑ์. (2552). หนังสือเวียนที่ ยธ. 0703.6/2120 เรื่อง การจัดหาเครื่องบริโภคสำหรับใช้เลี้ยงผู้ต้องขัง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2533. ลงวันที่ 30 กันยายน 2552.
- ข้อมูลสถิติคดีและข้อค้นพบในคดีความมั่นคง. (2555). ค้นเมื่อ 20 ตุลาคม 2555, จาก <http://www.th.macmuslim.com>
- คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ. (2555). *มาตรฐานและการปฏิบัติด้านสิทธิมนุษยชนสำหรับเจ้าหน้าที่ตำรวจ*. กรุงเทพมหานคร: รุ่งศิลป์การพิมพ์.
- งานวิจัยคดีมั่นคงชายแดนใต้ อัยการสั่งคดีไว้ ศาลชั้นต้นยกฟ้อง. (2558). ค้นเมื่อ 20 ธันวาคม 2558, จาก http://www.isranews.org/south-news/stat-history/item/32157-case_32157.html
- จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย. (2551). *สังคมวิทยาอาชญากรรม*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จุลกิจ รัตนมาศทิพย์. (2552). *วิถีฎีกามหาชน: วาทกรรมว่าด้วยสังคมกฎหมายและความยุติธรรมของสังคม เล่ม 2*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ล้านคำ.
- ปกรณ ฌณีปกรณ. (2553). *อาชญาวิทยา และทัณฑวิทยา*. กรุงเทพมหานคร: เวลด์เทร็ด.
- ประชา กระมล. (2552). *กฎหมายเพื่อการพัฒนามาตรการให้สอดคล้องกับพันธกรณีตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการปฏิบัติหรือการลงโทษอย่างโหดร้ายไร้มนุษยธรรมหรือทำลายความเป็นมนุษย์ ค.ศ.1984: ศึกษาเฉพาะกรณีการทรมาน*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ปัญหาและผลกระทบของการดำเนินตามนโยบายประกาศสงครามขึ้นแตกหักเพื่อเอาชนะยาเสพติด. (2554). ค้นเมื่อ 25 มกราคม 2554, จาก http://www.senate.go.th/senate/report_detail.php?report_id=30
- รายงานการปฏิบัติด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศต่างๆ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเทศไทย ประจำปี พ.ศ.2549. (2554). ค้นเมื่อ 25 มกราคม 2554, จาก: <http://thai.bangkok.usembassy.gov>
- รายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนประเทศไทย. (2554). ค้นเมื่อ 25 มกราคม 2554, จาก <http://thai.bangkok.usembassy.gov>
- สถาบันวิจัยสังคม. (2548). *การจัดตั้งเรือนจำเอกชน*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สรุปการบรรยาย หัวข้อ “การปฏิรูปกฎหมายไทย” หลักสูตรการพัฒนานักกฎหมายภาครัฐระดับกลาง รุ่นที่ 2. (2550). ค้นเมื่อ 15 มกราคม 2550, จาก http://www.led.go.th/train_law
- สิทธิทำสัญญาแตกต่างในทฤษฎีสัญญาประชาคม. (2551). ค้นเมื่อ 20 ธันวาคม 2558, จาก <http://www.oknation.net/blog/revelation1/2008/01/24/entry-2>
- สิทธิมนุษยชนระหว่างตำรวจกับผู้ต้องหา. (2554). ค้นเมื่อ 25 มกราคม 2554, จาก <http://www.naksit.org/content/view.php?id=240>
- Wallace, R. M. M. (1997). *International law: A student introduction* (3rd ed.). London: Sweet & Maxwell.